

Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij

De Elzen, gemeente Boekel

Onderbouwend rapport bij wijziging geurnormen Wet geurhinder en veehouderij
gemeente Boekel en partiële herziening bestemmingsplan 'Omgevingsplan:
Veegplan 6'

GEBIEDSVISIE WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

De Elzen, gemeente Boekel

Onderbouwend rapport bij wijziging geurnormen Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel en partiële herziening bestemmingsplan 'Omgevingsplan: Veegplan 6'

Projectnummer : P184292.004

Opdrachtgever : Gemeente Boekel

Opsteller : E. Coopmann, K. Albers, H. Ullenbroeck

Status : Versie t.b.v. vaststelling

Datum : 24 augustus 2020

POUDEROYEN
compagnons

 TONNAER

Pouderoyen en Tonnaer zijn zelfstandige onderdelen van de Aelmans Adviesgroep

St. Stevenskerkhof 2, 6511 VZ Nijmegen , T 024 – 322 45 79

KvK Nijmegen nr. 14066614 IBAN NL 29 RABO 0154 8198 75 BTW NL 81 04 81 996 B 01

INHOUD

BLZ

1. SAMENVATTING	5
1.1. Gebiedsproces De Elzen	5
1.2. Geurbelasting in De Elzen	5
1.3. De gemeente wil sturen op afname van de geurbelasting	6
1.4. Mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting	7
1.5. Overwegingen m.b.t. aanpassing geurnormen voor De Elzen.....	8
1.6. Maatwerk blijft mogelijk en is ook wenselijk	10
1.7. Procedure	11
2. INLEIDING	12
2.1. Gebiedsproces De Elzen	12
2.2. Aanhoudingsbesluiten Wgv en Wro 27 juni 2019.....	13
2.3. Aanpassen geurnormen De Elzen.....	14
2.4. Rol van deze geurgebiedsvisie.....	18
3. PROBLEEMSTELLING	19
3.1. Geurbelasting door veehouderijen in de Elzen	19
3.2. Achtergronden over het ontstaan van het probleem	23
3.3. Context geurknelpunten in relatie tot andere opgaven / knelpunten	23
3.4. Doelstelling geurbelasting	24
3.5. Wettelijke kaders	24
3.6. Regelgeving in ontwikkeling	28
4. OPLOSSINGSRICHTINGEN	30
4.1. Minder dieren in het gebied en de omgeving	30
4.2. Aanpak bij de bron.....	31
4.3. Nageschakelde technieken (end-of-pipe).....	31
4.4. Afstand en overdracht tussen veehouderij en niet-agrarische functies.....	31
4.5. Verdunning door maatregelen uitstroomopeningen (out-of-pipe)	32
4.6. Oplossingsmogelijkheden die niet zijn bekeken.....	33
5. MOGELIJKE ONTWIKKELING GEURBELASTING EN STUREN OP VERDERE AFNAME	34
5.1. Huidige geurbelasting door veehouderijen in De Elzen	34
5.2. Autonome ontwikkelingen veehouderijen	36
5.3. Verminderen geurbelasting door stoppen en/of verplaatsen i.k.v. het gebiedsproces De Elzen.....	42
5.4. Planvorming locaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 binnen het gebiedsproces De Elzen.....	45

6. VOORSTEL	49
6.1. Inleiding	49
6.2. Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel	50
6.3. Partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6).....	51
6.4. Mogelijkheden CHW en Schone Lucht Akkoord	52
6.5. Besluitvorming	53
KAART A: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VERGUNDE SITUATIE	54
KAART B: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VERGUNDE SITUATIE	55
KAART C: ACHTERGRONDBELASTING GEUR FEITELIJKE SITUATIE	56
KAART D1: VERSCHILKAART EFFECT AFNAME ACHTERGRONDBELASTING NA STOPPERS BESLUIT EMISSIEARME HUISVESTING (AUTONOME ONTWIKKELING)	57
KAART D2: ACHTERGRONDBELASTING GEUR NA STOPPERS BESLUIT EMISSIEARME HUISVESTING (AUTONOME ONTWIKKELING)	58
KAART E1: VERSCHILKAART EFFECT AFNAME ACHTERGRONDBELASTING BEOOGDE STOPPERS / VERPLAATSERS I.K.V. GEBIEDSPROCES (MOLENAKKER 4, ELZEN 6, ELZEN 10A)	59
KAART E2: VERSCHILKAART COMBINATIE D1 EN E1: EFFECT AFNAME ACHTERGRONDBELASTING NA STOPPERS BEH ÉN DE BEOOGDE STOPPERS/VERPLAATSERS I.K.V. GEBIEDSPROCES	60
KAART E3: ACHTERGRONDBELASTING GEUR NA STOPPERS BEH ÉN BEOOGDE STOPPERS / VERPLAATSERS I.K.V. GEBIEDSPROCES	61
KAART F: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VAN DE HUIDIGE SVZ PLAN- VORMING IN ONTWIKKELING I.K.V. GEBIEDSPROCES	62
KAART G: TOPOGRAFISCHE KAART MET WEERGAVE STRAATNAMEN EN HUISNUMMERS	63
KAART BEHORENDE BIJ VOORSTEL WIJZIGING VERORDENING WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ GEMEENTE BOEKEL	64
BIJLAGE 1: WETTELIJKE KADERS	65

SAMENVATTING

1.1. Gebiedsproces De Elzen

Buurtschap De Elzen in Boekel wordt gekenmerkt door een sterke menging van agrarische bedrijven en woningen, op korte afstand van elkaar. Varkenshouderij- en tuinbouwbedrijven in De Elzen zijn sterk gegroeid vanwege de schaalvergroting die in de agrarische sector heeft plaatsgevonden en varkenshouderij-activiteiten zijn ten tijde van de Reconstructiewet van elders verplaatst naar De Elzen. Ondertussen is de woonkern Boekel in de richting van De Elzen uitgebreid en hebben voormalige agrarische bedrijven een woonfunctie gekregen. Het gevolg van deze ontwikkeling is een hoge geurbelasting op woningen afkomstig van de stallen van de varkenshouderijen in De Elzen.

Daarnaast zijn hier vanwege de menging in functies ook knelpunten met betrekking tot de verkeersveiligheid en laat de ruimtelijke kwaliteit in het gebied te wensen over. De verkeersveiligheid zal verbeterd worden door de nieuwe Randweg, maar ook ter plaatse van de bedrijven in De Elzen is het wenselijk dat verbeteringen doorgevoerd worden om de verkeerssituatie te verbeteren.

De gemeente Boekel is daarom in 2018 gestart met een gebiedsproces, gericht op het verbeteren van de woon- en leefomgeving in het buurtschap De Elzen. Een belangrijk onderdeel van dit gebiedsproces is het onderzoeken van mogelijkheden om de hoge geurbelasting in het buurtschap te verminderen. Veehouders in het gebied zijn op basis van vrijwilligheid samen met de gemeente op zoek gegaan naar oplossingsrichtingen (saneren, verplaatsen of moderniseren). De gemeente Boekel wil een speelveld creëren waarin het uiteindelijke wensbeeld voor De Elzen mogelijk gemaakt kan worden, maar waarbinnen ongewenste ontwikkelingen niet kunnen plaatsvinden.

1.2. Geurbelasting in De Elzen

In De Elzen overschrijdt de geurbelasting ter plaatse van de meeste woningen ruim de geldende geurnormen. Het gaat daarbij niet alleen om de geurbelasting van individuele veehouderijen op woningen (voorgrobelasting), waarbij de gemeentelijke geurnorm wordt overschreden. Maar ook om de cumulatieve geurbelasting van de veehouderijen in en in de omgeving van De Elzen samen (achtergrondbelasting), die de provinciale geurnormering voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat overschrijdt.

Het woon- en leefklimaat in De Elzen wordt op basis van de handleiding bij de Wet geurhinder en veehouderij in een aanzienlijk deel van het buurtschap gekwalificeerd als een 'tamelijk slecht' tot 'zeer slecht' woon- en leefklimaat. Als een eerder vergunde, maar nog niet in werking zijnde uitbreiding van één van de veehouderijen daadwerkelijk gerealiseerd zou worden, zal het woon- en leefklimaat nog verder verslechteren ten opzichte van de feitelijke situatie.

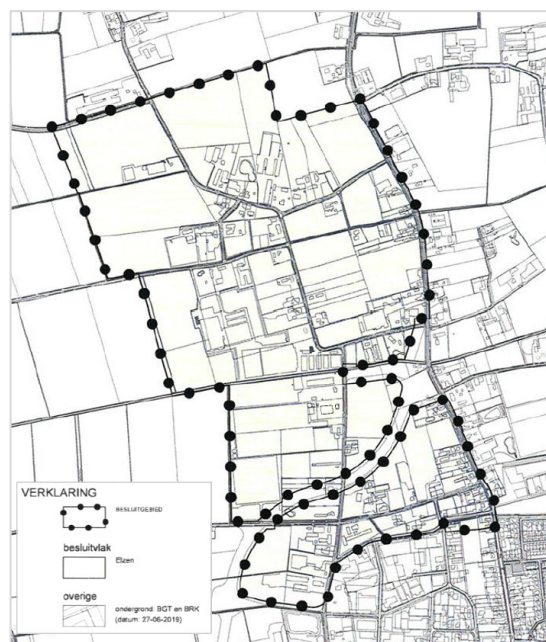
De grootschalige varkenshouderijlocaties gelegen aan de Molenbrand 9 en Molenakker 5 vormen samen één cumulatieve geurcontour en leiden samen met de geurbelasting van de varkenshouderijen gelegen aan de Molenakker 3, Molenakker 4, Elzen 6 en Elzen 10a tot een zeer hoge cumulatieve geurbelasting op woningen in De Elzen.

Daarnaast is er ook nog een bijdrage van geurbelasting van intensieve veehouderijen in de omgeving van buurtschap De Elzen. De geurbelasting van alle intensieve veehouderijen zorgt opgeteld als het ware voor een 'geur-deken' over buurtschap De Elzen.

1.3. De gemeente wil sturen op afname van de geurbelasting

De gemeente Boekel wil voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen die niet of onvoldoende bijdragen aan een verbetering van het woon- en leefklimaat in De Elzen toch doorgang kunnen vinden. Hierbij is het belangrijk dat de vrijkomende milieuruimte die kan ontstaan als veehouderijen stoppen, verplaatsen of hun geurbelasting verminderen, niet opnieuw ingenomen kan worden door uitbreidende veehouderijen. De door verbeteringen behaalde geurreductie moet ten goede komen aan het structureel verbeteren van het woon- en leefklimaat in De Elzen. Het is tegelijkertijd van belang dat gewenste ontwikkelingen via een maatwerk aanpak wel mogelijk gemaakt kunnen worden.

Op dit moment is niet uit te sluiten dat in het plangebied De Elzen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, waardoor het realiseren van het gewenste woon- en leefklimaat in De Elzen nog verder onder druk komt te staan, of dat ontwikkelingen in onvoldoende mate bijdragen aan de gewenste afname van de geurbelasting. De gemeenteraad van Boekel heeft daarom op 27 juni 2019 een aanhoudingsbesluit Wgv en een voorbereidingsbesluit Wro genomen voor het gebied De Elzen. Deze zijn allebei op 28 juni 2019 in werking getreden. Deze aanhoudingsbesluiten zijn genomen om te voorkomen dat in het gebied De Elzen ongewenste ontwikkelingen zouden plaatsvinden, waardoor het gebiedsproces voor De Elzen onder druk komt te staan. In het aanhoudingsbesluit staat vermeld dat het nadrukkelijk niet de intentie is om de lopende processen te verstoren en het de bedoeling is om maatwerk mogelijk te maken voor gewenste ontwikkelingen die met name gericht zijn op een substantiële reductie van de geurbelasting.

Kaart bij Aanhoudingsbesluit Wgv en Voorbereidingsbesluit Wro, 27 juni 2019

Op basis van de voortgang van het gebiedsproces en de planontwikkeling van de grote varkenshouderijen en de doorrekening van scenario's op basis van tussenresultaten, zoals opgenomen in deze geurgebiedsvisie, is een voorstel opgenomen voor een aanscherping van de geurnormen voor De Elzen.

1.4. Mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting

In het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van het gebiedsproces en deze geurgebiedsvisie, is ingegaan op de mogelijke ontwikkeling van de geurbelasting ten gevolge van de verwachte ontwikkelingen bij veehouderijen in en in de omgeving van De Elzen. Hierbij is rekening gehouden met:

- Landelijke eisen t.a.v. emissies per dierplaats zoals opgenomen in het Besluit emissiearme huisvesting en het aflopen van de gedoogregeling per 1 januari 2020 (zogenaamde 'stoppersregeling');
- De restricties die gelden op basis van de gemeentelijke en provinciale geurnormen ten aanzien van een toename van de geurbelasting op reeds overbelaste woningen;
- Het geuremissieplafond zoals opgenomen in het gemeentelijke bestemmingsplan (Omgevingsplan Buitengebied);
- De wettelijke bepalingen van de landelijke Wet geurhinder en veehouderij, waarin de zogenaamde 50%-regeling is opgenomen. Deze regeling maakt het mogelijk om in een overbelaste situatie de helft van de behaalde geurreductie in te zetten voor uitbreiding van het aantal dierplaatsen¹;
- Resultaten van overleg met de eigenaren van de varkenshouderijen Molenakker 4, Elzen 6 en Elzen 10a. Streven is om deze veehouderijlocaties te saneren, eventueel in combinatie met verplaatsen van het bedrijf.
- Tussenresultaten van een 'totaal' bedrijfsontwikkelingsplan (nog in ontwikkeling) van de eigenaar van de varkenshouderijen aan de Molenakker 3, Molenakker 5 en Molenbrand 9

De verwachte autonome ontwikkeling van de intensieve veehouderijen buiten De Elzen, leidt naar verwachting tot een lichte verbetering van de achtergrondbelasting binnen De Elzen, maar de geurbelasting blijft in het gebied nog steeds erg hoog.

Het beëindigen c.q. verplaatsen van varkenshouderijen in het buurtschap De Elzen (o.a. locaties Molenakker 4, De Elzen 6 en De Elzen 10a), onder andere als (tussen)resultaat van het gebiedsproces, leidt tot een verdere afname van de geurbelasting in De Elzen. Maar ook dan resteert er nog steeds een aanzienlijke geurbelasting (ook wel "restopgave" genoemd), vanwege de geurbelasting van de locaties gelegen aan de Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3.

¹ Wanneer een veehouderij in een overbelaste situatie wil uitbreiden, wordt op grond van de Wgv de zogenaamde 50%-regeling toegepast. Door het toepassen van emissiearme systemen mag de veehouderij 50% van de reductie benutten voor de uitbreiding, terwijl de andere 50% toekomt aan het verminderen van de overbelaste situatie. Deze regeling leidt alleen op de lange termijn tot het oplossen van individuele knelpunten (voorgroundbelasting).

Voor de locaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 is een 'totaal' bedrijfsontwikkelingsplan in ontwikkeling. Maatregelen die onderzocht worden zijn het verplaatsen van de veehouderij-activiteiten van Molenakker 3 naar Molenakker 5 en/of Molenbrand 9 (saneren van de veehouderij op Molenakker 3 en verplaatsen van het bouwvlak), het verplaatsen van het zwaartepunt van de emissie-punten van Molenbrand 9 en Molenakker 5 op grotere afstand van woningen en het toepassen van extra technieken om de geuremissie en geurbelasting te verminderen, hetgeen moet leiden tot een aanzienlijke daling van de geurbelasting.

De combinatie van verwachte autonome ontwikkelingen en de tussenresultaten van het gebiedsproces laat zien dat het wensbeeld voor De Elzen, waarin voldaan wordt aan de cumulatieve geurnorm (20 Ou), nog niet helemaal bereikt is. De tussenresultaten van de planontwikkelingen laten zien dat een substantiële verbetering van het woon- en leefklimaat in De Elzen haalbaar is.

Op dit moment is het daadwerkelijk effect van de beoogde ontwikkelingen en het slagen van het gebiedsproces nog onvoldoende zeker. Dit heeft onder andere te maken met onzekerheden bij het verhogen van de snelheid waarmee stallucht naar de buitenlucht wordt geventileerd (de uittredesnelheid), waardoor in de buitenlucht verdunning van geur plaatsvindt en de concentratie van geurstoffen (de geurbelasting) ter plaatse van woningen in de omgeving afneemt. Dit verdunnen vindt plaats door de stallucht met een hoge snelheid verticaal uit te laten stromen. De huidige wetgeving biedt de mogelijkheid om een vergunning aan te vragen voor verhoogde uittredesnelheden, maar deze mogelijkheden blijken in de praktijk niet onbegrensd. Bij verhoogde uittredesnelheden is er een reëel risico aanwezig dat de berekende (te vergunnen) geurbelasting in werkelijkheid gedurende langere perioden te hoog is en dat hierdoor nog steeds geurhinder ervaren wordt, terwijl de veehouderij geheel voldoet aan de vergunningvoorschriften. Dit is een onwenselijke situatie, helemaal als met het verhogen van de uittredesnelheid een uitbreiding van de veestapel mogelijk wordt gemaakt.

1.5. Overwegingen m.b.t. aanpassing geurnormen voor De Elzen

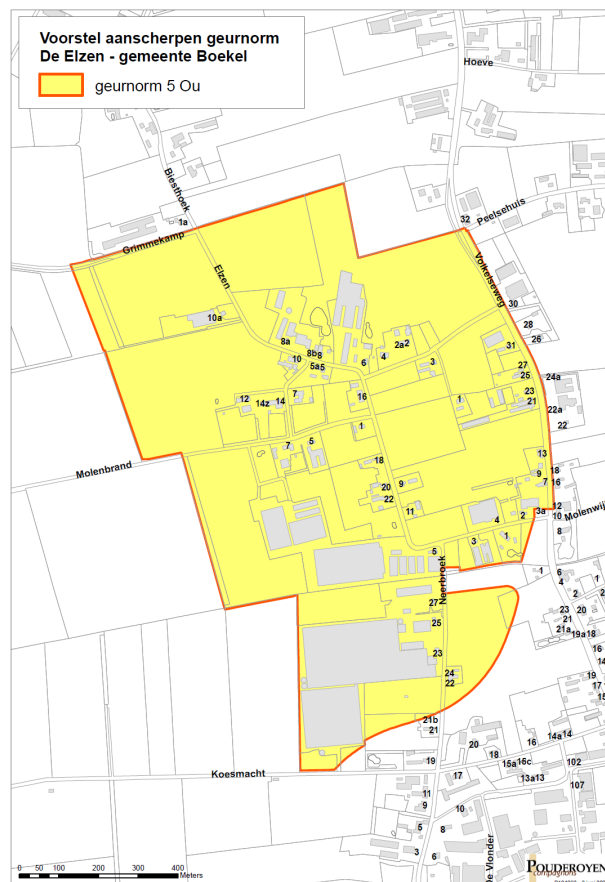
Zolang het gebiedsproces De Elzen en de planvorming met de individuele ondernemers nog niet is afgerond en er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de individuele plannen, is het risico aanwezig dat voor de veehouderijen in De Elzen aanvragen worden ingediend die voldoen aan de geurnormen door toepassing van de regelingen voor overbelaste situaties (de 50%-regeling in de Wet geurhinder en veehouderij en de 'proportionele afname' van de geurbelasting in de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant), waardoor de afname van de geurbelasting te klein is om te komen tot een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Het is daarbij niet uit te sluiten dat elders behaalde geurreductie door een dergelijke aanvraag benut gaat worden.

Dit kan voorkomen worden door de geurnorm voor de voorgrondbelasting op de meest bepalende geurgevoelige objecten in buurtschap De Elzen aan te scherpen van 7 Ou naar 5 Ou (voorgrondbelasting) en daarbij de cumulatieve geurnorm voor de woningen vast te leggen op maximaal 20 Ou (achtergrondbelasting).

De voorgestelde aanscherpingen zijn nadrukkelijk bedoeld als tussenstap, een veiligheidsnorm, waardoor de gemeente Boekel de regie houdt over het gebiedsproces en kan sturen op het wensbeeld voor De Elzen.

Bij afgeronde en goed bevonden plannen kan de raad desgewenst de voorgestelde aanscherping van de voorgrondnorm weer terugdraaien en maatwerk toepassen voor de achtergrondbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten waarvoor o.b.v. de Wgv alleen vaste afstanden gelden. Onder de voorwaarde dat duidelijkheid is dat de provincie kan instemmen met de voorgenomen ontwikkeling. Die instemming is vooral nodig vanwege de ruimtelijke voorwaarden die de provincie stelt t.a.v. bouwblokvergroting boven de 1,5 ha, maar ook vanwege de direct werkende regels die zijn opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

Deze geurgebiedsvisie en het voorstel m.b.t. de aanscherping van de geurnormen voor woningen in het buurtschap heeft alleen betrekking op een deelgebied van De Elzen. De voorgestelde aanscherping van de gemeentelijke voorgrond geurnorm heeft geen gevolgen voor veehouderijen buiten De Elzen. Dit omdat de milieuruimte voor die veehouderijen bepaald worden door woningen buiten dit buurschap. Ook de aanscherping van de cumulatieve geurnorm heeft geen effect voor andere veehouderijen. Dit omdat het omgevingsplan waarin dat is geregeld, alleen betrekking heeft op de veehouderijen en woningen in De Elzen.

Voorstel aanpassen geurnorm Wgv, tevens besluitgebied partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan Buitengebied 2016) i.v.m. regeling cumulatieve geurbelasting

1.6. Maatwerk blijft mogelijk en is ook wenselijk

Doordat maatwerk mogelijk is - en blijft - kan perspectief worden geboden aan gewenste ontwikkelingen die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor De Elzen, en kan de gemeente Boekel de regie behouden over het gebiedsproces.

De gemeente heeft beleidsvrijheid ten aanzien van het beschermingsniveau van geurgevoelige objecten die door de Wgv niet beschermd worden door geurnormen, maar op basis van vaste afstanden. Dit zijn met name agrarische bedrijfswoningen bij een andere veehouderij, voormalige bedrijfswoningen die op of na 19 maart 2000 hebben opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij en Ruimte voor Ruimte-woningen (RvR-woningen) op het erf of percelen landbouwgrond van een voormalige veehouderij. De gemeenteraad kan besluiten om bij een gewenste ontwikkeling voor deze categorie woningen een hogere toetswaarde dan 20 Ou voor de achtergrondbelasting vast te stellen. Dit besluit ligt bij de gemeenteraad en biedt een belangrijke mogelijkheid tot maatwerk in een gebied zoals De Elzen.

Als uit een ingediend plan blijkt dat het woon- en leefklimaat in De Elzen na uitvoering van het plan beheersbaar en gegarandeerd is en de achtergrondbelasting voldoet aan de toetswaarde(n) voor de achtergrondbelasting, dan kan de gemeenteraad ook maatwerk bieden ten aanzien van de geurnorm voor de voorgrondbelasting, door te besluiten de aangescherpte geurnorm voor de voorgrondbelasting te versoepelen, voor zover dit past binnen de wettelijke kaders en bandbreedte.

De gemeente Boekel kan na het inwerking treden van de 21e tranche van de Crisis- en herstelwet gebruik maken van de extra bevoegdheden die hiermee mogelijk worden gemaakt. Met de daarin opgenomen bepalingen krijgen gemeenten meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, mits dit zorgvuldig gebeurt en met oog voor de belangen van de veehouder. Ook biedt dit experiment mogelijkheden om als gemeente af te wijken van de 50%-regeling in de Wgv door het aandeel van de behaalde geurwinst dat ingezet mag worden voor uitbreiding te beperken. Daarnaast kan via een Chw-experiment en het bieden van experimenteeruimte, de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze vroegtijdig toe te staan.

Naar verwachting worden deze extra bevoegdheden voor gemeenten binnen de provincies Noord-Brabant, Limburg en Gelderland, dus ook voor de gemeente Boekel, eind 2020 van kracht. De gemeente kan vanaf dat moment, mits goed onderbouwd, in voorkomende gevallen gebruik maken van deze extra bevoegdheden om zo in lokale knelpuntsituaties bij te dragen aan de afname van een hoge geurbelasting.

1.7. Procedure en nota van zienswijzen

Om de beschermende werking van het aanhoudings- en voorbereidingsbesluit te waarborgen is op 25 juni 2020 een ontwerp geurgebiedsvisie, ontwerp geurverordening en ontwerp bestemmingsplan in procedure gebracht en gepubliceerd. Buurgemeenten en de provincie Noord-Brabant zijn geconsulteerd. Hierover heeft besluitvorming plaatsgevonden in de B&W vergaderingen op 16 juni en 23 juni 2020.

De ontwerp geurgebiedsvisie, ontwerp geurverordening en de ontwerp partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6) zijn per 25 juni 2020 ter inzage gelegd op het gemeentehuis van Boekel. Daarnaast is de ontwerp geurgebiedsvisie en ontwerp geurverordening raadpleegbaar via de site van de gemeente Boekel. Het ontwerp bestemmingsplan de Elzen (Omgevingsplan: Veegplan 6) is raadpleegbaar via www.ruimtelijkeplannen.nl.

Gedurende 6 weken (vanaf 25 juni 2020) is een ieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. De zienswijzen zijn samengevat en in samenhang van een reactie voorzien in een Nota van zienswijzen. De nota van zienswijzen is opgenomen als bijlage bij de partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6). De zienswijzen hebben niet geresulteerd in wijzigingen.

Deze versie van de gebiedsvisie wordt samen met de nota van zienswijzen, de geurverordening en bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6) ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van Boekel. Deze geurgebiedsvisie is een onderbouwend document ten behoeve van de vaststelling van de geurverordening en het bestemmingsplan. De gebiedsvisie en de daarin opgenomen gegevens hebben - en krijgen- dus geen eigen status.

2. INLEIDING

2.1. Gebiedsproces De Elzen

Buurtschap De Elzen in Boekel wordt gekenmerkt door een sterke menging van functies op korte afstand van elkaar. Het gebied kent sinds de jaren 70 van de vorige eeuw een sterke agrarische ontwikkeling. Varkenshouderij- en tuinbouwbedrijven in De Elzen zijn sterk gegroeid vanwege de schaalvergroting die in de agrarische sector heeft plaatsgevonden. Varkenshouderij-activiteiten zijn ten tijde van de Reconstructiewet van elders verplaatst naar De Elzen. Ondertussen is de woonkern Boekel in de richting van De Elzen uitgebreid en zijn een groot aantal agrarische bedrijven in De Elzen beëindigd of gaan op korte termijn beëindigen. De voormalige veehouderijlocaties hebben veelal een woonfunctie. Hiermee is een gemengd gebied ontstaan met een groot aantal niet-agrarische functies met een aantal grootschalige agrarische bedrijven, met name varkenshouderijen. Gevolg is een gebied met een hoge milieubelasting in een omgeving met veel woningen, waardoor sprake is van overlast door onder andere geuremissies van de intensieve veehouderijen.

De gemeente Boekel heeft in Vitaal buitengebied Boekel benoemd wat de kernkwaliteiten zijn van Buurschap De Elzen. De kernkwaliteiten zoals door de gemeente wordt nagestreefd staan onder druk; met name als gevolg van een hoge geurbelasting in het gebied en de grootschaligheid (bebouwing en oppervlakte) van een aantal agrarische bedrijfslocaties. Dit zorgt voor een onvrede bij omwonenden en zorgen over de toekomst.

Op 4 oktober 2018 is het project Puzzelen met de Ruimte, een integraal gebiedsgericht proces gericht op het verbeteren van de woon- en leefomgeving, voor buurtschap De Elzen van start gegaan. Op 29 januari 2019 heeft het college van burgmeester en wethouders van de gemeente Boekel kennisgenomen van het "eindplaatje" De Elzen 2.0 plus toelichting met criteria integrale gebiedsontwikkeling als totaal op basis van het hiervoor gewenste voorkeursscenario per locatie. Hiervoor zijn middelen ter beschikking gesteld voor het vervolg, waarin de haalbaarheid van de individuele ontwikkelingen en van gebiedsontwikkeling De Elzen als geheel verder onderzocht kan worden. Deze fase loopt momenteel nog.

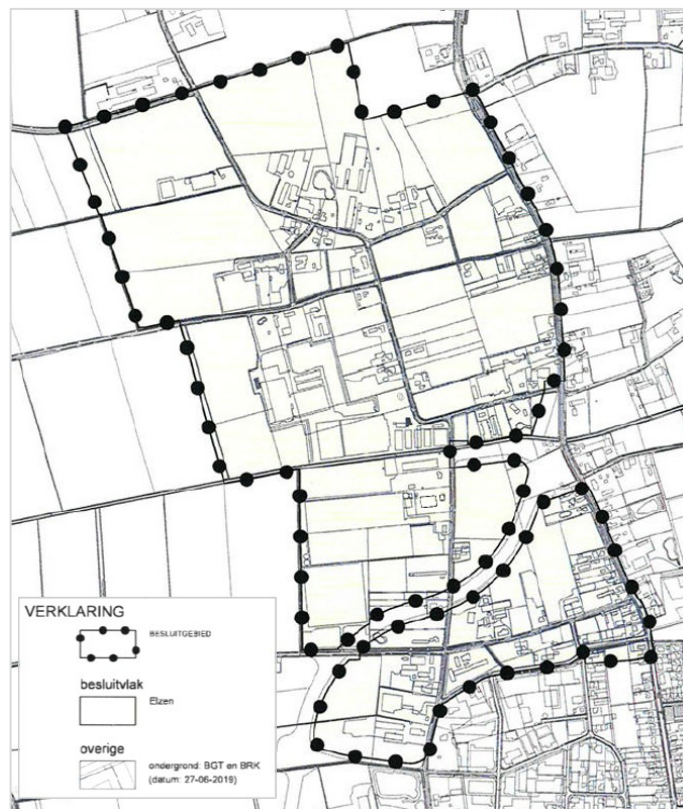
De gemeente Boekel heeft tijd en ruimte nodig om zich, samen met andere overheden en de veehouders in De Elzen, goed voor te bereiden op het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen in buurtschap De Elzen. Dit in lijn met het werken vanuit een omgevingsplan, dus zowel ruimtelijk als qua milieu. De gemeente Boekel wil voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen die niet of onvoldoende bijdragen aan een verbetering van het woon- en leefklimaat in De Elzen toch doorgang kunnen vinden. Hierbij is het belangrijk dat de vrijkomende milieuruimte niet opnieuw ingenomen kan worden door uitbreidende veehouderijen. De door het gebiedsproces behaalde geurreductie moet ten goede komen aan het structureel verbeteren van het woon- en leefklimaat in De Elzen.

Het is tegelijkertijd van belang dat gewenste ontwikkelingen via een maatwerkplan wel mogelijk gemaakt kunnen worden. Zodra bij een plan zeker is dat de situatie beheersbaar is en bijdraagt aan de doelstellingen voor De Elzen, dan kan via een Raadbesluit weer ruimte worden geboden door versoepeling van de geldende geurnorm.

Op dit moment is niet uit te sluiten dat er in het plangebied De Elzen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, waardoor het realiseren van het gewenste woon- en leefklimaat in De Elzen onder druk komt te staan. Om te voorkomen dat vrijkomende milieuruimte wordt opgevuld door bedrijfsontwikkelingsplannen van veehouderijen en om alle ondernemers en inwoners in het gebied een gelijke kans te bieden om te komen met verbeterplannen en te vertalen in nieuwe kaders (gedeeltelijke wijziging geurverordening en gedeeltelijke herziening bestemmingsplan / omgevingsplan) is het nu belangrijk dat de gemeente Boekel maatregelen treft om het proces richting het gewenste woon- en leefklimaat in De Elzen zowel ruimtelijk in het kader van de Wet ruimtelijke ontwikkeling als qua milieu in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij, te borgen. Zo houdt de gemeente Boekel controle over het behalen van de doelstellingen voor het gebied De Elzen en over het gebiedsproces.

2.2. Aanhoudingsbesluiten Wgv en Wro 27 juni 2019

De gemeenteraad van Boekel heeft op 27 juni 2019 een aanhoudingsbesluit Wgv en een voorbereidingsbesluit Wro genomen voor het gebied De Elzen genomen. Deze zijn op 28 juni 2019 in werking getreden en bevriest de vergunningverlening aan veehouderijen voor maximaal 1 jaar. Deze aanhoudingsbesluiten zijn genomen om uit te sluiten dat er in het gebied De Elzen ongewenste ontwikkelingen zouden plaatsvinden, waardoor het gebiedsproces voor De Elzen onder druk komt te staan. In het aanhoudingsbesluit staat vermeld dat het nadrukkelijk niet de intentie is om de lopende processen te verstoren en dat deze maatregel is bedoeld om maatwerk mogelijk te maken voor gewenste ontwikkelingen, met name gericht op een substantiële reductie van de geurbelasting.

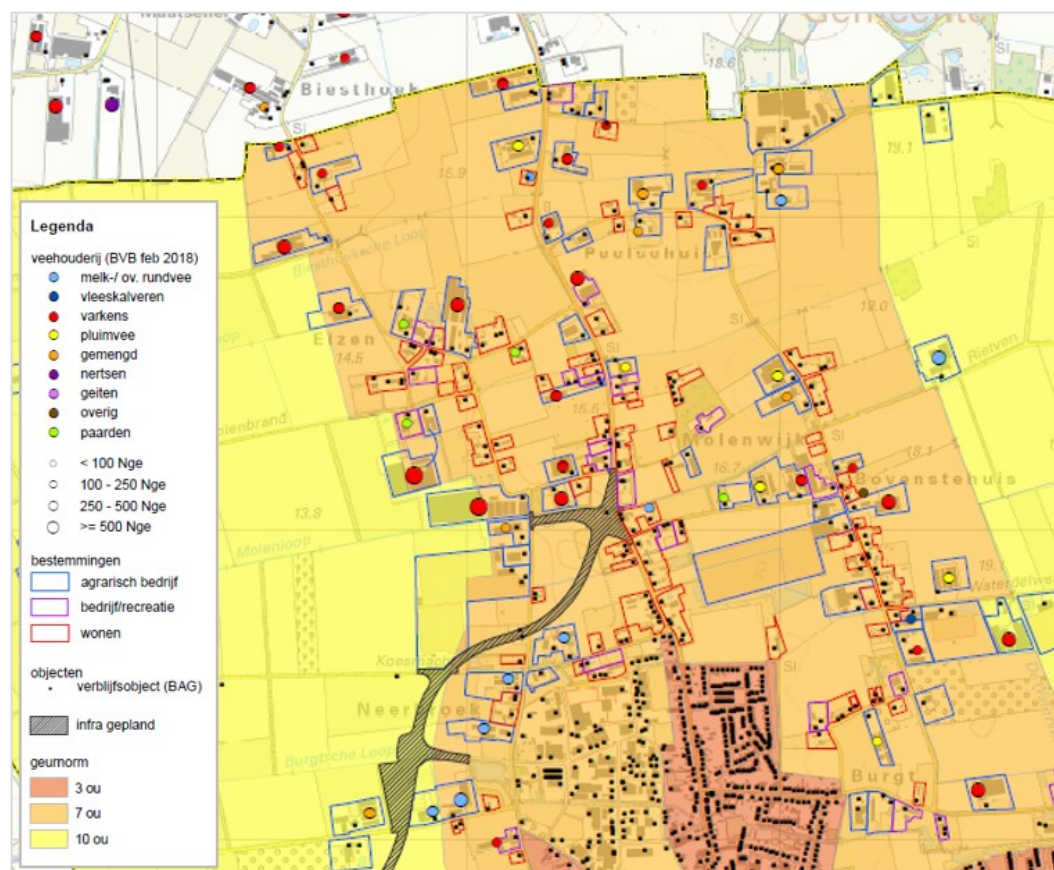
Kaart bij Aanhoudingsbesluit Wgv en Voorbereidingsbesluit Wro, 27 juni 2019

2.3. Aanpassen geurnormen De Elzen

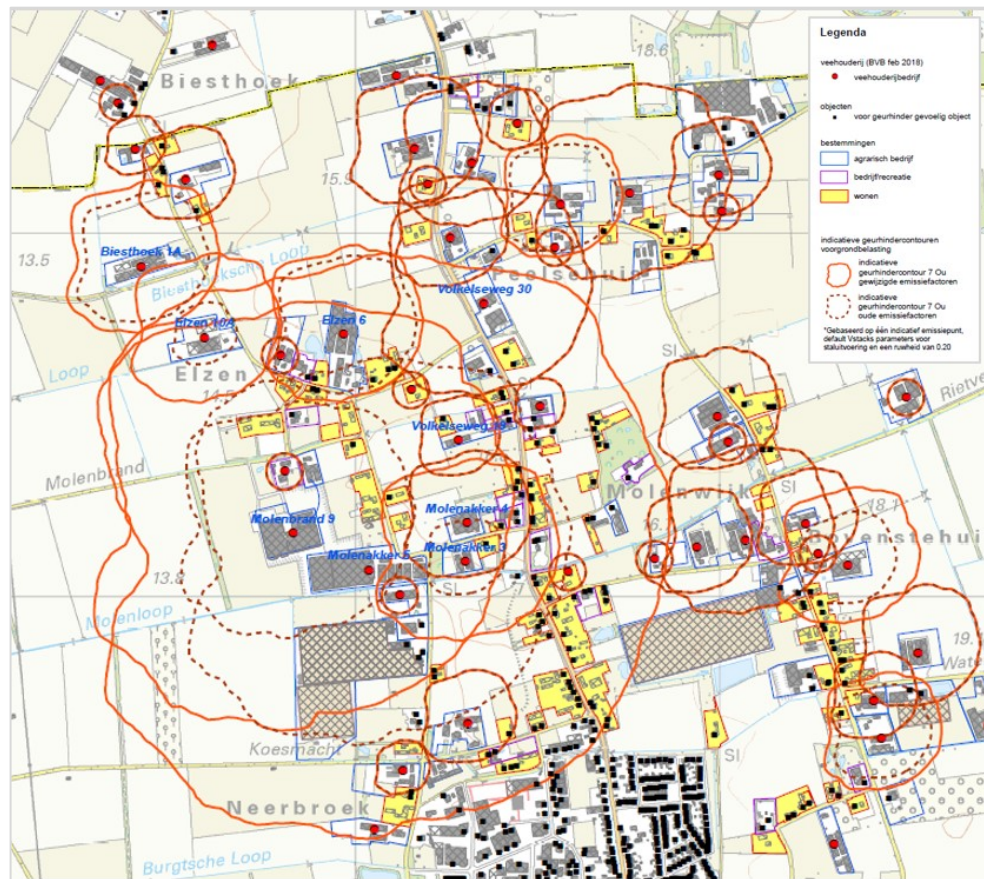
Geurnorm voorgrondbelasting

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over die afwijkende normen te onderbouwen. De geurnormen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning. Voor geurgevoelige objecten in De Elzen geldt nu al een afwijkende gemeentelijke geurnorm van 7 Ou in plaats van de landelijke geurnorm van 14 Ou. *Deze geurnorm voor de voorgrondbelasting is niet van toepassing op een geurgevoelig object dat onderdeel uitmaakt van een andere veehouderij, of dat op of na 19 maart 2000 heeft opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij.*

Om te voorkomen dat de aanwezige veehouderijen in De Elzen gaan ontwikkelen, waardoor de beoogde doelstellingen van het gebiedsproces in De Elzen niet gehaald kunnen worden, is in deze geurgebiedsvisie een voorstel opgenomen om voor het gebied De Elzen de geurnorm voor de voorgrondbelasting aan te scherpen voor de meest bepalende woningen in De Elzen.

Huidige geurnormering voor gebied De Elzen (en omgeving)

Contouren voorgrondbelasting geur van de vergunde situatie in De Elzen en omgeving.
 (Note: In de feitelijke situatie wordt op een aantal locaties geen vee meer gehouden of minder vee gehouden dan vergund).

Op veel woningen in De Elzen wordt in de huidige vergunde situatie de voorgrondnorm voor geur overschreden. De geurcontouren van met name de huidige varkenshouderijen in De Elzen overlappen elkaar of liggen geheel in de geurcirkel van een ander varkensbedrijf, waardoor ook sprake is van cumulerende effecten en een te hoge achtergrondbelasting. Veehouderijen kunnen ondanks de overbelaste situatie toch nog uitbreiden, op basis van de zogenaamde 50%-regeling in de Wgv. Door het toepassen van emissiearme stalsystemen mag de veehouderij 50% van de behaalde geurreductie benutten voor uitbreiding, terwijl de andere 50% van de behaalde geurreductie toekomt aan het verminderen van de overbelaste situatie. Deze regeling richt zich uitsluitend op individuele knelpunten (voorgrondbelasting) en niet op cumulerende effecten.

Binnen bestaande stallen kan door het verhogen van uittredesnelheden binnen de bestaande bebouwing een verlaging van de geurbelasting berekend worden en ondanks de overbelaste situatie uitgebreid worden in dieraantallen en geuremissie. Hoge uittredesnelheden bieden onvoldoende zekerheid dat de berekende geurbelasting ook werkelijk gerealiseerd zal worden. Dergelijke ontwikkelingen zijn ongewenst gezien de doelstellingen voor het gebied De Elzen; substantiële verlaging van de achtergrondbelasting en een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ongewenste ontwikkelingen kunnen voorkomen worden door het aanscherpen van de geurnormen.

Geurnorm achtergrondbelasting

Bij ruimtelijke procedures gelden eisen ten aanzien van de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting). Deze zijn opgenomen in de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en hebben tot doel de maximale cumulatieve geurbelasting ten gevolge van veehouderijen te beperken tot deze normen.

Op basis van rechtstreeks werkende regels voor veehouderijen is een toename van de bestaande bebouwing voor de uitoefening van een veehouderij alleen toegestaan indien is aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12 % en in het buitengebied niet hoger is dan 20%. Toepassing van de Handreiking bij de Wgv, bijlage 6 en 7, Infomil 1 mei 2007, resulteert in de volgende streefwaarden:

- Een maximale achtergrondgeurbelasting op de bebouwde kom van 12% komt overeen met een achtergrondbelasting van 10 Ou.
- Een maximale achtergrondgeurbelasting buiten de bebouwde kom van 20% komt overeen met een achtergrondbelasting van 20 Ou.

Indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages dienen maatregelen te worden getroffen door de veehouderij die wil ontwikkelen, die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage aan de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. De wijze waarop deze 'proportionele afname' bepaald moet worden staat beschreven in de notitie "Afname overbelasting" van 24 april 2014 van de Provincie Noord-Brabant. Deze regeling ziet alleen toe op cumulatief overbelaste situaties (achtergrondbelasting), waarbij de veehouder die wil uitbreiden niet alle overbelaste situaties hoeft op te lossen.

In De Elzen wordt de provinciale streefwaarde voor de achtergrondbelasting ruim overschreden en is ruimtelijke uitbreiding van een intensieve veehouderij alleen mogelijk als deze gepaard gaat met een proportionele afname van de geurbelasting. Hoe meer een intensieve veehouderij bijdraagt aan de normoverschrijding, hoe sterker de geurbelasting na ontwikkeling moet worden gereduceerd. Kan dat niet, dan zijn er geen mogelijkheden voor de ruimtelijke ontwikkeling. Bedrijfsontwikkelingsplannen die gebaseerd zijn op opvulling van eerder verkregen rechten (omgevingsvergunning) en die niet gepaard gaan met een uitbreiding van bestaande stalruimte ("opvulling binnen de bestaande fundamenten van de stallen") zijn nog wel mogelijk. De regels van de provincie werken namelijk alleen door bij ruimtelijke uitbreidingen.

Om de beoogde doelstellingen te behalen en te voorkomen dat ontwikkelingen onvoldoende gepaard gaan met een blijvende afname van de geurbelasting, wordt een toetswaarde van maximaal van 20 Ou achtergrondbelasting in De Elzen vastgelegd door middel van een partiële herziening van het geldende bestemmingsplan (Omgevingsplan Buitengebied 2016). Deze toetswaarde komt overeen met de provinciale streefwaarde die geldt voor De Elzen o.b.v. de provinciale Interim Omgevingsverordening (IOV). De provinciale regeling van de 'proportionele afname in een overbelaste situatie' wordt in de partiële herziening van het bestemmingsplan uitgesloten voor het gebied De Elzen, door deze regeling voor overbelaste situaties niet over te nemen in de planregels voor het besluitgebied De Elzen.

Ruimtelijke ontwikkelingen die toezien op uitbreiding van het oppervlakte dierenverblijven zijn voor de veehouderijen in De Elzen alleen nog mogelijk als op alle geurgevoelige objecten binnen het gebied De Elzen voldaan wordt aan de geurnorm van 20 Ou achtergrondbelasting.

Maatwerk mogelijk

De Crisis- en Herstelwet biedt de gemeente Boekel extra wettelijke mogelijkheden om gericht te sturen op de afname van geurbelasting in De Elzen, omdat in dit gebied sprake is van een knelpuntsituatie. Doordat maatwerk mogelijk is kan perspectief worden geboden aan gewenste ontwikkelingen die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor De Elzen, en kan de gemeente Boekel de regie behouden over het gebiedsproces.

De gemeente heeft beleidsvrijheid om voor geurgevoelige objecten die door de Wgv alleen beschermd worden door vaste afstanden, een hogere toetswaarde voor de achtergrondbelasting vast te stellen. Hierover besluit de gemeenteraad. Deze maatwerk-mogelijkheid ziet in De Elzen met name toe op agrarische bedrijfswoningen bij een andere veehouderij, voormalige bedrijfswoningen die op of na 19 maart 2000 hebben opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij en RvR-woningen op het erf of percelen landbouwgrond van een voormalige veehouderij.

Als uit een ingediend plan blijkt dat het woon- en leefklimaat in De Elzen na uitvoering van het plan beheersbaar en gegarandeerd is en de achtergrondbelasting voldoet aan de gestelde toetswaarde(n), dan kan de gemeenteraad besluiten meer ruimte te bieden door een versoepeling van de geurnorm voor de voorgrondbelasting. Het is niet de bedoeling dat de aangescherpte geurnorm voor de voorgrondbelasting een gewenst plan dat voldoet aan de doelstellingen voor De Elzen in de weg staat, doordat vanwege de Wet geurhinder en veehouderij geen omgevingsvergunning kan worden verleend.

CHW-experimenten ten aanzien van geur

Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De opnieuw berekende geurbelasting is vaak veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan. Dit heeft in buurtschap De Elzen geleid tot een forse bijstelling (naar boven) van de berekende geurbelasting.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van gecombineerde luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting in de loop van 2020 gepubliceerd.

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke regelgeving (onder de Omgevingswet) voor het aspect geur uit stallen. Wel hebben een aantal provincies, waaronder de Provincie Noord-Brabant, eind 2019 een aanvraag voor een tweetal experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW) ingediend. Naar verwachting worden de extra bevoegdheden voor gemeenten binnen die provincies op basis van die experimenten eind 2020 van kracht.

In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) zal er in de periode 2020 – 2022 door een aantal gemeenten en provincies geëxperimenteerd gaan worden met de toepassing van deze CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

2.4. Rol van deze geurgebiedsvisie

Deze geurgebiedsvisie is niet alleen een onderbouwing van afwijkende geurnormen, maar biedt ook een belangrijke bouwsteen voor de onderbouwing van vervolgbesluiten, zoals een omgevingsvergunning met een planologische afwijking.

Verder bevat deze geurgebiedsvisie een beschrijving van het gebiedsproces voor De Elzen en een voorstel van de voorgenomen gebiedsontwikkeling. In de geurgebiedsvisie voor de Elzen worden de (tussen)resultaten van eerder onderzoek en het gebiedsproces beschreven.

Uitgaande van de huidige inzichten met betrekking tot initiatieven in het gebied De Elzen, in combinatie met gegevens over de geurbelasting van het omliggend gebied, wordt in deze geurgebiedsvisie een beeld gegeven van:

- De verwachte ontwikkeling van de geurbelasting in het buurtschap De Elzen, op basis van de autonomen ontwikkelingen en de tussenresultaten uit het gebiedsproces;
- De rol van strengere geurnormen voor deelgebied De Elzen om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, in combinatie met de mogelijkheid om in latere raadsbesluiten medewerking te geven aan ingediende plannen van veehouders uit De Elzen en desgewenst maatwerk toe te passen.

3. PROBLEEMSTELLING

In hoofdstuk 2 is de problematiek in De Elzen en de aanleiding voor het gebiedsproces op hoofdlijnen beschreven en zijn de achtergronden over het ontstane probleem beschreven. Dit hoofdstuk bevat een verdiepende analyse van de probleemstelling.

3.1. Geurbelasting door veehouderijen in de Elzen

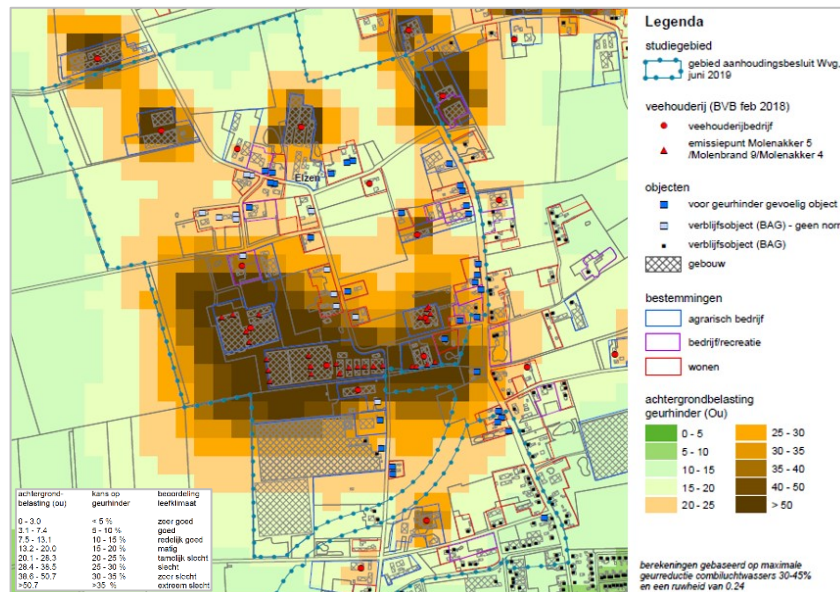
In De Elzen is sprake van een hoge milieubelasting in een omgeving met veel woningen, waardoor onder andere sprake is van geuroverlast door met name de varkenshouderijen in het gebied.

Op basis van de registratie van vergunde rechten in het gemeentelijk en provinciaal veehouderijbestand eind 2019 zijn binnen het aanhoudingsbesluit-gebied De Elzen twaalf veehouderijen aanwezig. Niet alle veehouderijbedrijven zijn aan te merken als grootschalig en enkele veehouderijbedrijven hebben de veehouderijactiviteiten reeds geheel of gedeeltelijk beëindigd. In navolgende tabel een toelichting per bedrijf.

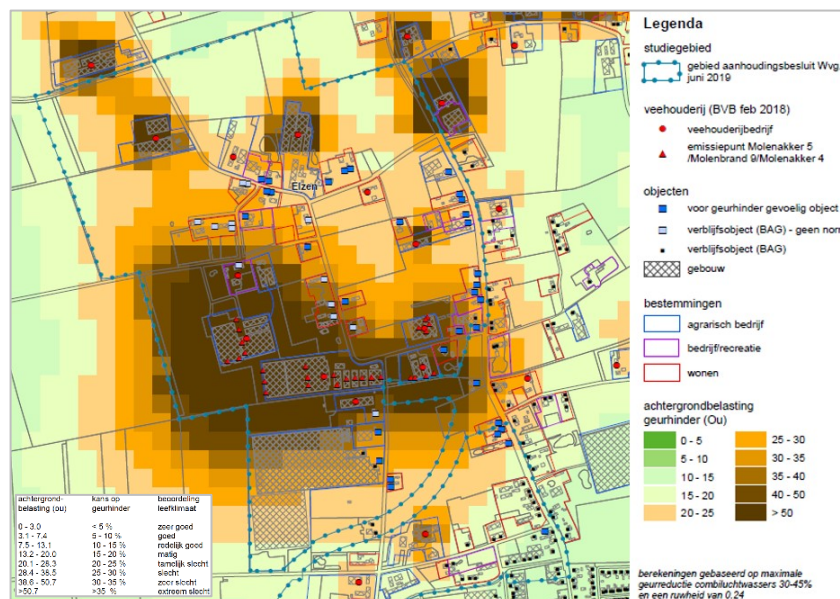
Adressen veehouderijen in het aanhoudingsbesluit-gebied De Elzen	Diercategorieën Vergunde situatie (vigerende milieutoestemming)	Toelichting huidige situatie (<i>april 2020</i>) en status t.a.v. het Besluit emissiearme huisvesting (Beh)
Molenbrand 9	Varkens	Grootschalig, toekomstgericht bedrijf. Twee stallen zijn nog niet voorzien van een emissiearm stalsysteem. In het kader van het gebiedsproces De Elzen zijn verbeterplannen in ontwikkeling gebaseerd op de 'betere locatie methode', in samenhang met Molenakker 5. <i>Heeft een milieuvergunning van 2011 die toeziet op nieuwbouw en uitbreiding, waarvoor nog geen bouwvergunningen zijn verleend. Onderliggende vergunning dateert van 2006 en is wel gerealiseerd.</i>
Molenakker 5	Varkens	Grootschalig, toekomstgericht bedrijf. Een aantal stallen zijn nog niet voorzien van een emissiearm stalsysteem. In het kader van het gebiedsproces De Elzen zijn verbeterplannen in ontwikkeling gebaseerd op de 'betere locatie methode', in samenhang met Molenbrand 9 en Molenakker 3
Molenakker 3	Varkens	De aanwezige stallen zijn verouderd en niet emissiearm. Hiervoor is een verbeterplan in ontwikkeling en wordt de mogelijkheden onderzocht om deze locatie te saneren en de veehouderij-activiteiten en het bouwvlak te verplaatsen naar Molenbrand 9 / Molenakker 5 ('betere locatie methode').

Neerbroek 29	-	Op deze locatie wordt geen vee meer gehouden, maar is een mestverwerkingsinstallatie aanwezig (samenhang met Molenbrand 9 en Molenakker 5). Hier is het voornemen de 'betere locatie methode' toe te passen door de mestverwerkingsinstallatie te verplaatsen naar achterzijde van Molenbrand 9 / Molenakker 5.
Molenakker 4	Varkens	De aanwezige stallen zijn verouderd en niet emissiearm. In het kader van het gebiedsproces De Elzen is het plan de 'betere locatie methode' toe te passen en dit bedrijf in De Elzen te saneren.
Elzen 6	Varkens	In het kader van het gebiedsproces De Elzen is het voornemen hier de 'betere locatie methode' toe te passen en dit bedrijf in De Elzen te saneren.
Elzen 10a	Varkens	In het kader van het gebiedsproces De Elzen is het voornemen hier de 'betere locatie methode' toe te passen en dit bedrijf in De Elzen te saneren.
Volkelseweg 19	Varkens	De veehouderij-activiteiten zijn hier beëindigd en locatie is verkocht met oog op functiewijziging. Vergunning is nog aanwezig.
Neerbroek 20	Varkens, melkvee	De veehouderij-activiteiten zijn hier beëindigd en locatie is verkocht aan de gemeente. Vergunning is nog aanwezig.
Neerbroek 11	Varkens, melkvee	Varkensstallen voldoen niet aan Beh, dus momenteel mogen hier geen varkens gehouden worden. Vergunning nog wel aanwezig. Potentiële stopper.
Neerbroek 3	Melkvee, vleesstieren	Niet relevant voor de verbeterplannen gezien omvang en ligging van de veehouderij.
Elzen 8a	Paarden	Paarden zijn niet relevant voor het gebiedsproces. T.a.v. geurhinder alleen vaste afstanden.
Elzen 3	Paarden	Paarden zijn niet relevant voor het gebiedsproces. T.a.v. geurhinder alleen vaste afstanden.
Molenbrand 7	Gemengd (hobbymatige omvang)	Op de locatie rust een niet-agrarische bedrijfsbestemming. Geen bedrijfsmatige veehouderij aanwezig.

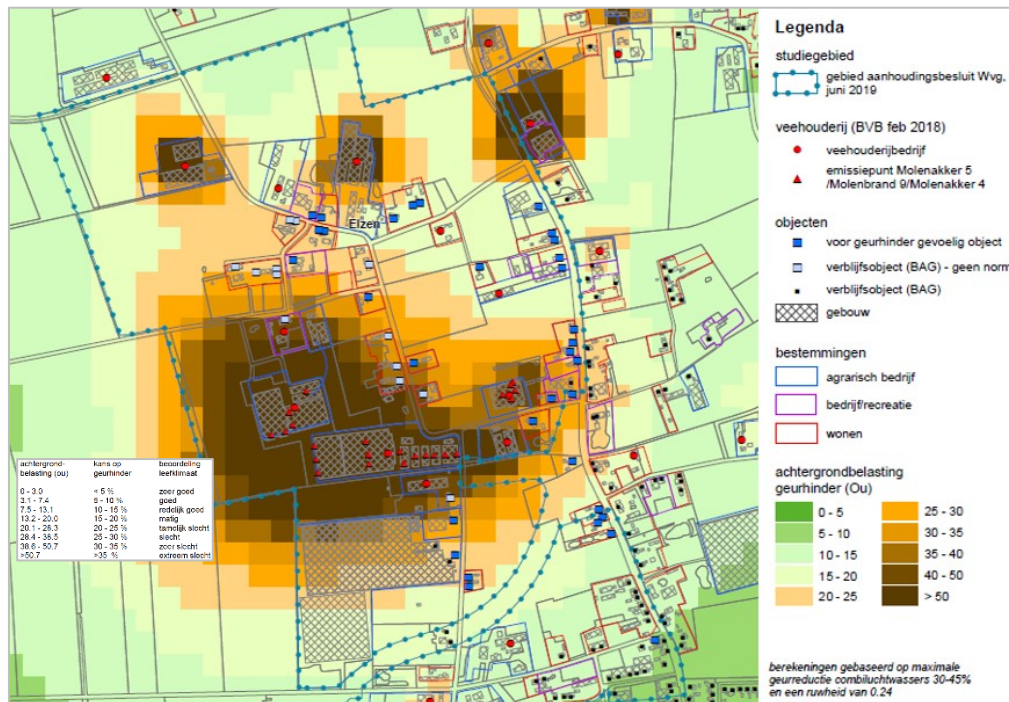
Zolang op een locatie de veehouderijbestemming en de vergunde rechten voor de veehouderij nog aanwezig zijn, bestaat in theorie de mogelijkheid om de locatie te ontwikkelen, te moderniseren, de stallen emissiearm te maken in combinatie met een uitbreiding in dieren en het zoveel mogelijk opvullen van vergunde rechten. Pas zodra een locatie planologisch een nieuwe functie krijgt (herbestemming) zal de milieutoestemming voor de veehouderij ingetrokken worden. Verder zijn niet alle vergunningen conform de vergunning opgericht en in werking. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen de vergunde en de feitelijke situatie. Navolgende kaarten A, B en C zijn in een groter formaat in de bijlagen opgenomen.

Kaart A: Vergunde achtergrondbelasting geur indicatief (referentie 1 - Molenbrand 9 vergund 2006)

Kaart B: Vergunde achtergrondbelasting geur, indicatief (referentie 2 - Molenbrand 9 vergund 2011, niet in werking getreden)

Kaart C: Feitelijke achtergrondbelasting geur, indicatief (referentie 3)

Uit voorgaande kaarten blijkt dat in de vergunde en de feitelijke situatie een groot deel van de woningen in De Elzen een achtergrondbelasting heeft van meer dan 20 Ou tot zelfs 40 Ou. Dit is aan te merken als een (tamelijk) slecht tot zeer slecht woon- en leefklimaat. Op dit moment wordt op enkele veehouderijlocaties geen vee meer gehouden, waardoor het zwaartepunt van de cumulatieve geurbelasting in De Elzen gevormd wordt door de grootschalige varkenshouderijlocaties Molenbrand 9 en Molenakker 5. Deze twee grootschalige varkenshouderijen vormen samen één cumulatieve geurcontour en hebben een cumulerende werking met de geurbelasting van Molenakker 4, Molenakker 3, Elzen 6 en Elzen 10a.

Indien de varkenshouderijen in het gebied De Elzen gaan ontwikkelen (stallen aanpassen gecombineerd met een uitbreiding in dieren) en de vergunde rechten worden opgevuld met toepassing van de 50%-regel conform de Wgv (voorgrondbelasting) en de proportionele afname uit de Interim Omgevingsverordening (achtergrondbelasting) zal de overbelaste situatie in De Elzen niet opgelost worden.

Doordat de huidige varkensbedrijven in De Elzen nog stallen hebben die niet emissiearm zijn uitgevoerd en daardoor nog niet voldoen aan de emissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting en van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant, moeten de ondernemers die de veehouderij-activiteiten willen voorzetten in De Elzen op relatief korte termijn gaan investeren in het bedrijf. Dit biedt de gelegenheid om een verdergaande geurreductie te realiseren en de 'betere locatie methode' toe te passen.

3.2. Achtergronden over het ontstaan van het probleem

Buurtschap De Elzen in Boekel wordt gekenmerkt door een sterke menging van een groot aantal niet-agrarische functies op korte afstand van een aantal grootschalige agrarische bedrijven, met name varkenshouderijen.

Door omwonenden wordt overlast ervaren en de milieudruk is hoog in het gebied. De overbelaste situatie ten aanzien van geur heeft zich in De Elzen sinds de jaren 70 al ontwikkeld, ten gevolge van met name:

- De landelijke trend van schaalvergroting in de agrarische sector. In De Elzen betreft dit met name de varkenshouderij en tuinbouw;
- De voormalige Reconstructiewet; verplaatsing van intensieve veehouderij elders richting De Elzen;
- Emissiearm maken van verouderde stallen. Dit gaat gepaard met uitbreiding in dieraantallen, om de investering in emissiearme stalsystemen terug te kunnen verdienen;
- Beëindiging van veel agrarische veehouderijen in De Elzen. De voormalige agrarische bedrijfswoningen hebben overwegend een woonfunctie gekregen. Het aantal geurgevoelige objecten in het gebied is hierdoor toegenomen.
- Tegenvallende reductiepercentages van gecombineerde luchtwassers en wijziging van de emissiefactoren. Een verlaging van 85% geurreductie naar 30% of 45% geurreductie, waardoor de geuremissiefactoren in de Regeling geurhinder en veehouderij flink verhoogd zijn

3.3. Context geurknelpunten in relatie tot andere opgaven / knelpunten

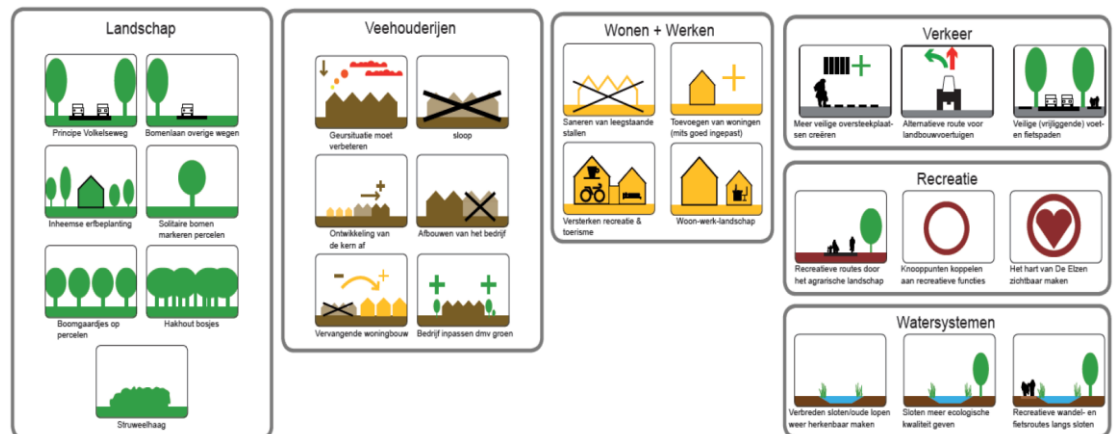
In het gebied De Elzen is sprake van een knelpunt ten aanzien van geurhinder, maar er zijn in dit gebied meer knelpunten en opgaven die hiermee samenhangen.

De tegenstelling tussen enerzijds grootschalige industriële landbouwbedrijven en anderzijds een kleinschalig buurtschap met kleine woon/werklocaties moet overbrugd worden. De sociale cohesie binnen het buurtschap De Elzen staat al jaren onder druk en moet versterkt worden. Ontwikkelingen moeten aangegrepen worden om de agrarische functies en de woonfuncties beter op elkaar aan te laten sluiten en daar waar mogelijk te ontvlechten. De toekomstgerichte veehouderijen zullen van de kern af moeten ontwikkelen, leegstaande agrarische bebouwing moet gesloopt of herbestemd worden en bij nieuwe woonfuncties moet gezorgd worden dat de kern en het bebouwingslint niet verder verdicht.

De verkeerssituatie in De Elzen is onveilig. In het gebied is veel sluipverkeer, er wordt te hard gereden, er zijn geen vrij-liggende fietspaden, er is weinig wegverlichting aanwezig, de bermen worden kapot gereden door zware voertuigen, er is veel zwaar vrachtverkeer van en naar de veehouderijen in het gebied en veel in- en uitritten van de bedrijven zijn niet overzichtelijk. De verkeersveiligheid zal verbeterd worden door de nieuwe Randweg, maar ook ter plaatse van de bedrijven in De Elzen is het wenselijk dat verbeteringen worden doorgevoerd die de verkeerssituatie zullen verbeteren.

De ruimtelijke kwaliteit moet verbeterd worden, vanwege de grootschalige agrarische bebouwing in een klein buurtschap. Niet alleen de bedrijven, maar ook de nieuwe Randweg moet op een groene manier ingepast worden.

Daar waar maatregelen getroffen worden om de geurhinder te verlagen tot het gewenste woon- en leefklimaat zal ook invulling gegeven moeten worden aan de overige verbeterdoelstellingen in De Elzen. Er is dan ook sprake van een integraal gebiedsproces waarbij meerdere knelpunten opgelost worden die verder gaan dan alleen de veehouderijen in het gebied. In onderstaand overzicht zijn de verbeterdoelen voor buurtschap De Elzen gevisualiseerd.

Figuur Verbeterdoelen gebiedsproces De Elzen

3.4. Doelstelling geurbelasting

De doelstelling ten aanzien van de geurbelasting in De Elzen is het omlaag brengen van de geurbelasting ter plaatse van de woningen in De Elzen tot een aanvaardbaar achtergrondniveau van 20 OU of lager, waarbij de overbelaste situatie opgelost is en het aanvaardbare woon- en leefklimaat ook behouden blijft in de toekomst.

3.5. Wettelijke kaders

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen.

In deze paragraaf worden de wettelijke kaders ten aanzien van geurhinder door veehouderijen op hoofdlijnen toegelicht. In de bijlagen is een verdieping opgenomen.

Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) van 1 januari 2007 is het toetsingskader voor veehouderijen die een omgevingsvergunning milieu nodig hebben. Met maximale waarden voor geurbelasting en minimumafstanden krijgen geurgevoelige objecten bescherming tegen geurhinder. Omgekeerd heeft de Wgv ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe geurgevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

Onder een 'geurgevoelig object' wordt onder de Wgv verstaan: *een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt*. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft op basis van de Wgv geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

Voor bedrijfswoningen (en andere geurgevoelige objecten) die onderdeel zijn van andere veehouderijen gelden altijd vaste afstanden, ook voor dieren met geuremissiefactoren. Een eigen bedrijfswoning (met bestemming 'bedrijfswoning') krijgt géén bescherming tegen geur afkomstig uit de eigen stallen.

In de Wgv is een onderscheid gemaakt in de geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en de overige gebieden, de niet-concentratiegebieden. De gemeente Boekel ligt in het concentratiegebied. De standaard wettelijke geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen m.b.t. de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen.

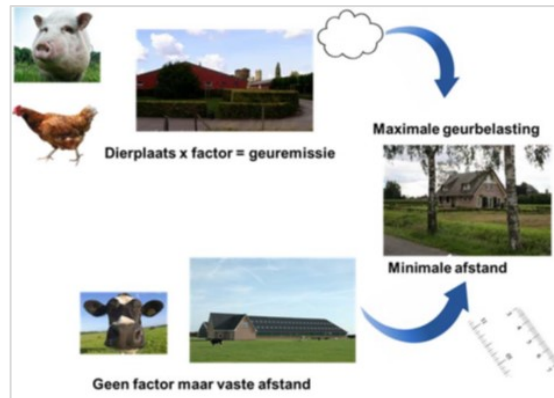
Categorie geurgevoelig object	Wettelijke geurnorm concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm Concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel Wettelijke geurnormen en bandbreedte Wgv, concentratiegebied (oa. Boekel)

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen berekend en beoordeeld moet worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen diersoorten waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld (bijvoorbeeld varkens, pluimvee, geiten en vleeskalveren) en diersoorten waarvoor geen

emissiefactoren zijn vastgesteld (bijvoorbeeld melkvee en paarden). De geuremissiefactoren zijn vastgelegd in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv).

Illustratie systematiek Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)

Voor diercategorieën waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object (geurnorm). De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen geureenheden in een kubieke meter lucht (OU_E/m^3 ; Europese odour units per kubieke meter lucht). De berekende geuremissie vanuit dierenverblijven wordt - samen met andere variabelen zoals situering en maatvoering van emissiepunten - ingevoerd in een (wettelijk voorgeschreven) model waarmee de verspreiding van de geur in de omgeving wordt berekend (= V-stacks). De uitkomst hiervan is de berekende geurbelasting ten gevolge van de veehouderij (voorgrondbelasting).

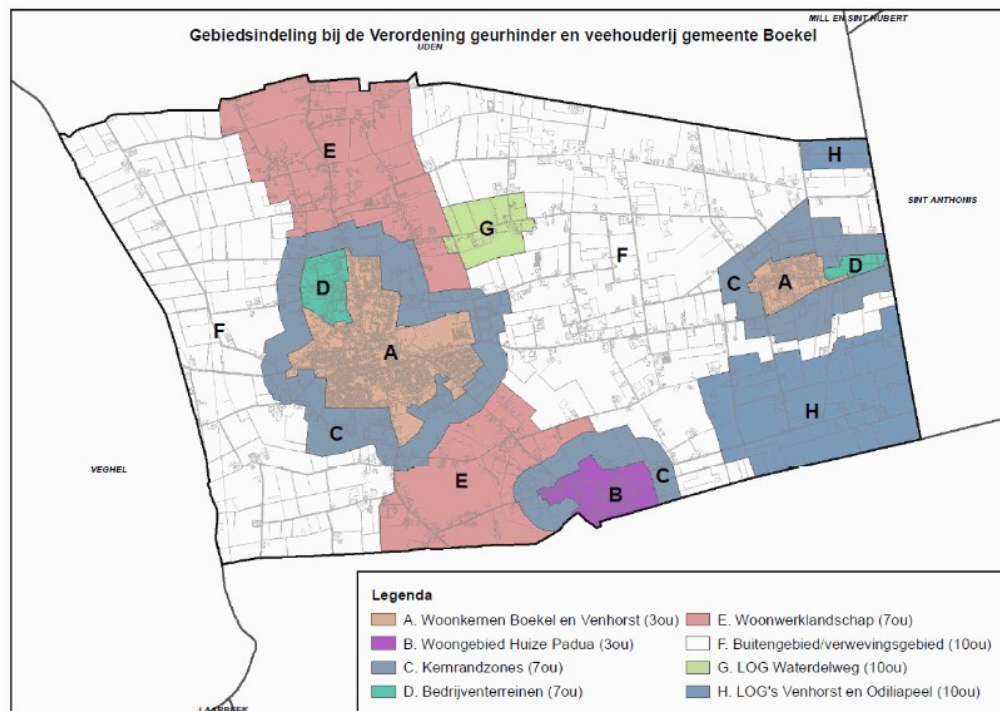
Voor dieren waarvoor geen geuremissiefactoren zijn vastgesteld, zoals melkvee en paarden, gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter tussen emissiepunten en geurgevoelige objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot minimaal 50 en 25 meter. Deze vaste afstanden mogen ook vergroot worden.

Activiteitenbesluit Wet milieubeheer

Sinds 1 januari 2013 is voor de niet-vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor veehouderijen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde geurregels gelden als voor (omgevings-)vergunningplichtige veehouderijen.

Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel

Gemeenten mogen, binnen de bandbreedte die in de Wgv staat voorgeschreven, aangepaste geurnormen vaststellen. De gemeente Boekel heeft op 13 december 2012 de Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel vastgesteld. In deze geurverordening zijn de geurnormen voor verschillende deelgebieden aangescherpt. De Elzen ligt in het woon-werk landschap ten noorden van de woonkern Boekel (deelgebied E), waar een geurnorm geldt van 7 Ou (voorgrondbelasting). Zie navolgende kaart behorend bij de geurverordening van 2012.

Figuur Kaart Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Boekel, 2012

Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant

Bij ruimtelijke procedures gelden eisen ten aanzien van de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting). Deze zijn opgenomen in de provinciale Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en hebben tot doel de maximale cumulatieve geurbelasting ten gevolge van veehouderijen te beperken tot deze normen.

De IOV bevat geen definitie van geurgevoelige objecten, maar sluit in beginsel aan bij de systematiek van de Wgv. De gemeente heeft beleidsvrijheid om voor geurgevoelige objecten waarvoor alleen vaste afstanden gelden (bijvoorbeeld (voormalige) bedrijfswoningen bij veehouderijen) een soepelere streefwaarde vast te stellen voor cumulatieve geurhinder dan de streefwaarden die in de IOV staan opgenomen.

Op basis van rechtstreeks werkende regels voor veehouderijen is een toename van de bestaande bebouwing voor de uitoefening van een veehouderij alleen toegestaan indien is aangetoond dat de kans op cumulatieve geurhinder (achtergrondbelasting) op geurgevoelige objecten, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12 % en in het buitengebied niet hoger is dan 20%.

Toepassing van de Handreiking bij de Wgv, bijlage 6 en 7, Infomil 1 mei 2007, resulteert in de volgende streefwaarden:

- Een maximale achtergrondgeurbelasting op de bebouwde kom van 12% komt overeen met een achtergrondbelasting van 10 OUE/m³.
- Een maximale achtergrondgeurbelasting buiten de bebouwde kom van 20% komt overeen met een achtergrondbelasting van 20 OUE/m³.

Flexibiliteit bij overschrijding van deze norm

Indien blijkt dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemde percentages dienen maatregelen te worden getroffen door de veehouderij die wil ontwikkelen, die tot een daling leiden van de achtergrondbelasting, welke ten minste de eigen bijdrage aan de overschrijding van de achtergrondbelasting compenseert. De wijze waarop deze 'proportionele afname' bepaald moet worden staat beschreven in de notitie "Afname overbelasting" van 24 april 2014 van de Provincie Noord-Brabant.

3.6. Regelgeving in ontwikkeling

In deze paragraaf wordt vooruitgekeken naar toekomstige wettelijke kaders en de huidige beleidsontwikkelingen. In bijlage 1 is een verdieping opgenomen.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd. Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals:

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken;

Verbetering rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is onderzoek verricht naar de rendementen van gecombineerde luchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd van 85% naar 30-45% geurreductie en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De berekende geurbelasting is hierdoor veel hoger dan de geurbelasting waarvan ten tijde van de vergunningverlening is uitgegaan. De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de rendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

CHW-experimenten emissiereducties en versnellen innovaties

In onder andere de provincie Noord-Brabant komt experimenteerruimte voor overbelaste situaties vanwege de veehouderij (*o.b.v. voorstel 21e tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet*). De gemeente kan dan maatregelen aan veehouderijen opleggen om de overbelasting naar de omgeving toe te beperken. Een van de mogelijkheden die de gemeente krijgt, is het voorschrijven van geur reducerende maatregelen als sprake is van onaanvaardbare geurhinder en de nadelige gevolgen van geuremissies verder kunnen worden beperkt vanwege bijvoorbeeld de ontwikkeling van technische mogelijkheden. De gemeente krijgt bij onaanvaardbare geurhinder ook de mogelijkheid om vergunningvoorschriften te wijzigen en zelfs de vergunning geheel of gedeeltelijk in te trekken. Verder komt er ruimte om te experimenteren met innovatieve technieken.

Om te bepalen of sprake is van onaanvaardbare geurhinder moet rekening worden gehouden met lokaal geurbeleid (voor- en achtergrondbelasting), historie van klachten, de bestaande en de verwachte geurhinder van de veehouderij en de kosten en baten van de technische voorzieningen en gedragsregels in de veehouderij.

De voorgestelde experimenteerruimte voorziet straks ook in de mogelijkheid om af te wijken van de geurregels in de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit. De gemeente kan een omgevingsvergunning milieu voor een veehouderij weigeren als niet kan worden voldaan aan gestelde voorschriften. Ook kan afgeweken worden van de zogeheten '50%-regeling' voor geur, op basis waarvan veehouderijen in overbelaste situaties toch kunnen uitbreiden door de door geur reducerende maatregelen behaalde geurwinst, voor de helft weer te benutten voor de uitbreiding. De gemeente kan afwijken van de verdeling 50%-50% en de uitbreidingsmogelijkheden beperken door het percentage dat van de behaalde geurwinst gebruikt mag worden voor uitbreiding te verlagen. Afwijken is dan mogelijk binnen een bandbreedte van 0% tot 50%.

Deze experimenteerruimte is nog in ontwikkeling. De gemeente heeft echter nu al een aantal mogelijkheden om in de geurgebiedsvisie te anticiperen op de wet- en regelgeving onder de Omgevingswet. Zo heeft de gemeente onder de Omgevingswet meer beleidsvrijheid bij het bepalen van het beschermingsniveau van verschillende geurgevoelige objecten en kan de gemeente een omgevingswaarde vastleggen voor een bepaald gebied, onder andere voor geur.

4. OPLOSSINGSRICHTINGEN

Voordat de geur van een veehouderij bij omwonenden waar te nemen is, zijn meerdere factoren van belang. Zoals de vorming van geur bij de bron (dieren, mest, urine en voer), de emissie naar de omgeving en de verspreiding van de geuremissie. Verder spelen de eventueel toegepaste luchtbehandeling, methoden om de ventilatielucht uit stallen te verdunnen en de afstand tussen het emissiepunt en de geurgevoelige objecten een rol. Om geuroverlast te verminderen of om te voorkomen dat de geuroverlast verder toeneemt, kunnen maatregelen op één of meerdere van de hiervoor genoemde factoren aangrijpen. Aanpak bij de bron heeft daarbij de voorkeur, aangezien dan ook hinder op het bedrijf zelf, voor mens en dier, kan worden voorkomen.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de oplossingsrichtingen in de varkenshouderij, aangezien deze de geursituatie in De Elzen bepaald.

4.1. Minder dieren in het gebied en de omgeving

In het gebied De Elzen en de omgeving zijn (potentiële) stoppers, verplaatsers en blijvers te onderscheiden.

De stoppers zijn met name de varkensbedrijven die niet voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting en sinds 1 januari 2020 geen varkens meer mogen houden. Zolang de vergunning niet is ingetrokken en er geen herbestemming heeft plaatsgevonden kunnen deze bedrijven nog besluiten tot een doorstart en alsnog de stallen emissiearm te maken (al dan niet door de locatie te verkopen of te verhuren aan een andere veehouder). Omdat hier een aanzienlijke investering in emissiearme stalsystemen aan vooraf moet gaan, is het aannemelijker dat de varkenshouderij-activiteiten op deze locaties niet meer opgestart zullen worden, maar dat deze locaties een andere functie zullen gaan krijgen, bijvoorbeeld wonen.

Varkenshouderijen die wel voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting, maar zich hebben aangemeld voor de Regeling Warme sanering varkenshouderij zullen dit jaar nog besluiten of ze daadwerkelijk gaan stoppen.

De varkenshouderijen die wel voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting, maar nog niet voldoen aan de provinciale emissie-eis van minimaal 85% ammoniakreductie (IOV) zullen vanaf 1 januari 2024 hieraan moeten gaan voldoen. Dit jaar zullen deze veehouderijen moeten gaan kiezen tussen stoppen of investeren.

De blijvers zullen investeren in emissie reducerende stalsystemen en –technieken en dit gepaard laten gaan met een uitbreiding in dieren, omdat de investeringen terugverdiend moeten kunnen worden. Gezien de wettelijke kaders waar deze bedrijven aan moeten voldoen is het niet mogelijk dat een uitbreiding van het aantal dieren zal leiden tot een toename van de geurbelasting in het gebied.

In het kader van het gebiedsproces De Elzen zijn gesprekken gevoerd met de ondernemers in het gebied. In het gebied zijn ondernemers aanwezig die overwegen de varkenshouderij te verplaatsen naar elders (toepassing van de 'betere locatie methode').

4.2. Aanpak bij de bron

De brongerichte aanpak ziet toe op management- en huisvestingsmaatregelen:

- Verminderen geurvorming in mest via voer
- Verminderen geurvorming in het hok en in de mestput
- Verminderen geurvorming door sturen op diergedrag

Het voer vormt de basis van de vorming van geur en kan nadat het is opgenomen door het dier het ontstaan van geur beïnvloeden. Vooral het voeren van bijproducten (brijvoer) kan een nadelige effect hebben op de geuremissie.

Mest is ook een belangrijke bron van geuremissie. In een stal zal altijd mest aanwezig zijn. Bij diepe mestkelders kan dit zelfs tot een jaar zijn. Een kortere periode van mestopslag heeft een positief effect op de geuremissie. Uit onderzoek is gebleken dat door dagontmesting de geuremissie uit stallen sterk kan worden beperkt (*Aarnink et al., 2007*). Ook het gescheiden opvangen van faeces en urine en het verkleinen van het emitterend oppervlak in het hok en in de mestput heeft een geuremissie verlagend effect.

Ook het gedrag van de dieren en de mate van hokbevuiling kan invloed hebben op het ontstaan van geur. Bij een goede indeling van het hok en een goed klimaat in de stal kan bevuiling van de dichte vloer worden beperkt.

4.3. Nageschakelde technieken (end-of-pipe)

De geuremissie die de stal via emissiepunten verlaat kan gereduceerd worden door een nageschakelde (filter)techniek. Bij varkensbedrijven zijn dit luchtwassers. De geurreductie die hiermee behaald kan worden bedraagt momenteel 30% of 45%, afhankelijk van het type luchtwasser. Dimensionering van het ventilatie- en luchtwassysteem en periodiek onderhoud beïnvloeden de werking van de luchtwassers.

Een goed werkende luchtwasser betekent niet automatisch dat er geen sprake meer is van geurhinder. Als de geuremissie aan de voorzijde van de luchtwasser te hoog is, bijvoorbeeld door overmatige hokbevuiling of toepassen van brijvoer, kan de geuremissie die de luchtwasser verlaat hoger zijn dan waarvoor vergunning is verleend en daarmee ook de geurbelasting in de omgeving. Hierdoor kan geurhinder ervaren worden, terwijl de ondernemer voldoet aan alle vergunningvoorschriften. Dit onderstreept waarom een brongericht aanpak belangrijk is. Een combinatie van brongerichte maatregelen en nageschakelde technieken kunnen de geuremissie die de stal verlaat verdergaand beperken. Dit wordt ook wel een 'dubbel-emissiearm stalsysteem' genoemd.

4.4. Afstand en overdracht tussen veehouderij en niet-agrarische functies

De afstand tussen emissiepunten (uitstroomopening) en woningen is mede bepalend voor de geurhinder die ervaren wordt door omwonenden. Hoe groter de afstand tussen emissiepunten en geurgevoelige functies in de omgeving, hoe lager de geurbelasting ter plaatse, hoe minder geuroverlast ervaren wordt. De afstand heeft ook invloed op de mate van verdunning van de geuremissie in de buitenlucht. Op grotere afstand zal de verdunning groter zijn en daardoor de geurbelasting lager.

De 'betere locatie methode' kan toegepast worden door verplaatsen van bestaande emissiepunten en de afstand tot geurgevoelige objecten zo veel mogelijk te vergroten.

Een deel van het geurprobleem in De Elzen is ontstaan door de toename van niet-agrarische functies in het gebied, bijvoorbeeld doordat voormalige bedrijfswoningen bij veehouderijen een woonfunctie hebben gekregen. Daarnaast heeft er verdichting van het bebouwingslint plaatsgevonden. Een oplossingsrichting kan zijn het uitplaatsen van woningen en het voorkomen van een toename van het aantal blootgestelden in het gebied De Elzen bij functieveranderingen.

4.5. Verdunning door maatregelen uitstroomopeningen (out-of-pipe)

Niet alleen de afstand, maar ook de uitvoering van het emissiepunt van de stal (de uitstroomopening) heeft invloed op de mate van verdunning en daarmee de geurbelasting in de omgeving. Het ombuigen van een horizontale uitstroom naar een verticale uitstroom, het verhogen van de uitstroomopening (schoorsteenhoogte) en het verhogen van de uittredesnelheid van de ventilatielucht heeft een positief effect op de verdunning en verspreiding van de geuremissie in de buitenlucht en heeft daardoor een verlagend effect op de geurbelasting.

Het verhogen van de uittredesnelheid is binnen de huidige regelgeving mogelijk tot 10 m/s, maar dit betekent niet dat de werkelijke geurbelasting nooit hoger is dan de berekende geurbelasting. De uittredesnelheid waarmee in V-stacks gerekend wordt betreft namelijk de gemiddelde uitstroomsnelheid van het emissiepunt, die wordt volgens de gebruikershandleiding voor V-stacks berekend aan de hand van de diameter van de uitstroomopeningen en de standaard ventilatiedebieten per dier.

Luchtwassers hebben overwegend lage uitstroomsnelheden, vanwege de grote uitstroomopeningen. Hoe hoger de uittredesnelheid hoe groter het risico dat in bepaalde perioden van het jaar toch sprake is van geurhinder, met name in koudere perioden wanneer stallen minimaal geventileerd worden. Bij het verhogen van uittredesnelheden wordt in beginsel geadviseerd om niet hoger te gaan dan 4 m/s, omdat dit conform het wettelijk voorgeschreven berekeningsmodel V-stacks een gemiddelde ventilatiesnelheid betreft. In de zomerperiode wordt maximaal geventileerd (hogere snelheden) en in de winterperiode wordt minimaal geventileerd (lagere snelheden).

Hoe groter het verschil tussen de gemiddelde uittredesnelheid waarmee de geurbelasting berekend wordt en werkelijke uittredesnelheid bij minimumventilatie, hoe groter de kans dat een hogere geurbelasting optreedt dan waarvoor vergunning is verleend en geurhinder ervaren wordt door omwonenden. Met aanvullende technische maatregelen zoals regelbare smookkleppen kan de verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door gegarandeerd worden, maar daarbij wordt maximaal 7 m/s geadviseerd. Verhogen boven de 7 m/s is geen geschikte maatregel voor het structureel oplossen van een geurknelpunt in een gebied als De Elzen, zeker niet als dit gepaard gaat met een uitbreiding van het bedrijf. Voorkomen moet worden dat na realisatie van een bedrijfsontwikkelingsplan nog steeds geuroverlast ervaren wordt, terwijl de veehouderij aantoonbaar conform de vergunning in werking is.

4.6. Oplossingsmogelijkheden die niet zijn bekeken

Als maatregelen worden gecombineerd dan zal de geuremissie en/of geurbelasting extra verkleind worden. Deze extra vermindering van de geuremissie wordt wel steeds kleiner met elke maatregel die wordt toegevoegd, waardoor de kostenefficiëntie van de maatregelen afneemt. Welke kosten hiermee gemoeid zijn en of deze kosten in verhouding staan tot de verkregen geurreductie is niet onderzocht.

In het kader van deze geurgebiedsvisie is alleen gekeken naar de geuremissie uit stallen. Er is niet onderzocht in hoeverre andere geurbronnen van veehouderijen bijdragen aan de geuroverlast in De Elzen.

Voor mestverwerking geldt dat de bijdrage aan de geurbelasting ten opzichte van stalemissies beperkt is. Voor mestverwerkingsinstallaties zijn aanvullende (provinciale) beleidsregels die invulling geven aan het voorkomen van geurhinder: de Beleidsregel industriële geur Noord-Brabant 2018. Deze beleidsregel is alleen van toepassing als de provincie bevoegd gezag is voor de omgevingsvergunning, maar gemeenten kunnen aanvragen vrijwillig toetsen aan deze beleidsregels. Deze provinciale regels zijn een aanvulling op het bestaand beleid en bieden voldoende bescherming tegen geurhinder.

Tot slot is het ten aanzien van gecombineerde luchtwassers mogelijk om door middel van meten en indien nodig bijsturen een hoger geurverwijderingsrendement aan te tonen dan de 30-45% waarop de huidige geuremissiefactoren zijn gebaseerd. Deze maatregel is niet verder bekeken in het kader van deze geurgebiedsvisie. Deze maatregel hangt samen met de regelgeving die in ontwikkeling is en de mogelijkheden die het Schone Lucht akkoord biedt (zie elders in deze gebiedsvisie).

5. MOGELIJKE ONTWIKKELING GEURBELASTING EN STUREN OP VERDERE AFNAME

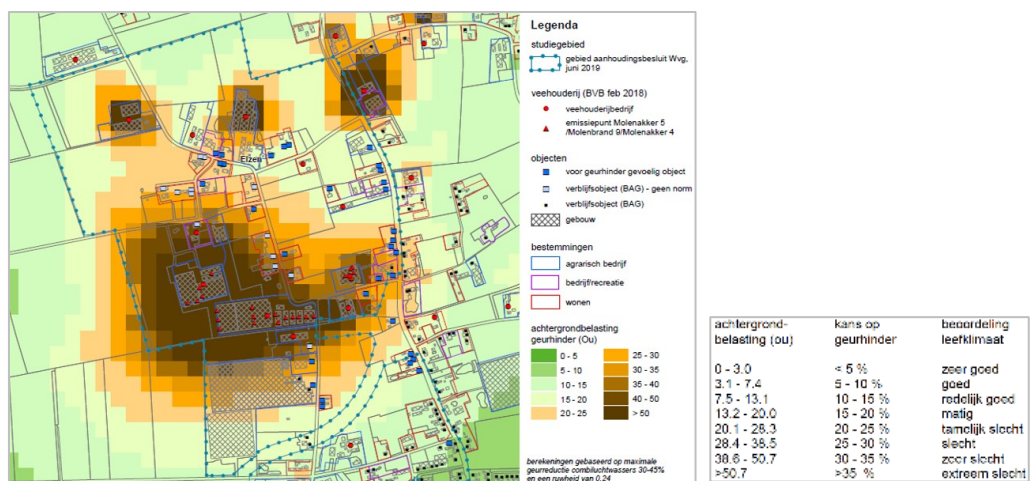
Dit hoofdstuk betreft geen uitputtende analyse per individuele locatie, maar een indicatieve inschatting op basis van vergunningen en andere beschikbare gegevens passend bij het schaal- en detailniveau van deze geurgebiedsvisie.

5.1. Huidige geurbelasting door veehouderijen in De Elzen

In De Elzen is sprake van een hoge milieubelasting in een omgeving met veel woningen, waardoor onder andere sprake is van geuroverlast door met name de varkenshouderijen in het gebied. Op basis van de registratie van vergunde rechten in het gemeentelijk en provinciaal veehouderijbestand eind 2019 zijn binnen het aanhoudingsbesluit-gebied De Elzen twaalf veehouderijen aanwezig. Niet alle veehouderijbedrijven zijn aan te merken als grootschalig en enkele veehouderijbedrijven hebben de veehouderijactiviteiten reeds geheel of gedeeltelijk beëindigd.

Zolang op een locatie de veehouderijbestemming en de vergunde rechten nog aanwezig zijn bestaat in theorie de mogelijkheid om de locatie te ontwikkelen en te moderniseren en de stallen emissiearm te maken al dan niet gepaard met een uitbreiding in dieren en het zoveel mogelijk opvullen van vergunde rechten. Pas zodra een locatie planologisch een nieuwe functie krijgt (herbestemming) zal de milieutoestemming voor de veehouderij ingetrokken worden. Verder zijn niet alle vergunningen conform de vergunning opgericht en in werking. Daarom is de achtergrondbelasting van geur voor zowel de vergunde situaties als de feitelijke situatie inzichtelijk gemaakt (paragraaf 3.1, kaarten A, B en C in de bijlagen).

In deze paragraaf worden de mogelijke ontwikkelingen in beeld gebracht, waarbij de feitelijke achtergrondbelasting het vertrekpunt vormt. Hieronder nogmaals ter illustratie de kaart met de achtergrondbelasting in de feitelijke situatie (d.d. april 2020)

Kaart C: Feitelijke achtergrondbelasting geur, indicatief (referentie 3)

In de volgende tabel de indicatieve achtergrondbelasting ter plaatse van woningen in De Elzen in de drie referentiesituaties en het woon- en leefklimaat voor de feitelijke situatie.

Adres geurgevoelig object	Normobject o.b.v. Wgv ¹	Indicatieve achtergrondbelasting in Oue/m ³ , ruwheid 024			Beoordeling woon- en leefklimaat
		Vergund 1 [Molenbrand 9, vergund 2006]	Vergund 2 [Molenbrand 9, vergund 2011]	Feitelijke situatie	Feitelijke situatie
Elzen 2	normobject	19,1	21,3	20,8	Tamelijk slecht
Elzen 4	normobject	18,5	21,7	20,8	Tamelijk slecht
Elzen 5	normobject	20,5	23,8	22,4	Tamelijk slecht
Elzen 7	normobject	21,9	29,4	26,1	Tamelijk slecht
Elzen 8	normobject	21,3	24,1	23,3	Tamelijk slecht
Elzen 9	normobject	31,6	36,7	35,0	Slecht
Elzen 10	geen normobject	20,4	23,8	21,9	Tamelijk slecht
Elzen 11	geen normobject	37,2	39,7	38,1	Slecht
Elzen 12	geen normobject	22,1	28,7	24,2	Tamelijk slecht
Elzen 14	geen normobject	22,4	30,8	26,3	Tamelijk slecht
Elzen 16	geen normobject	18,9	25,3	22,8	Tamelijk slecht
Elzen 18	geen normobject	27,7	33,0	31,9	Slecht
Elzen 20	geen normobject	33,5	39,2	37,3	Slecht
Elzen 22	geen normobject	39,4	42,9	41,3	Zeer slecht
Molenbrand 1	normobject	23,1	30,1	28,2	Tamelijk slecht
Molenbrand 7	normobject	34,1	52,7	40,8	Zeer slecht
Molenbrand 2	geen normobject	24,0	31,3	27,9	Tamelijk slecht
Molenbrand 4	geen normobject	22,0	30,4	27,1	Tamelijk slecht
Neerbroek 23	normobject	24,7	27,4	25,3	Tamelijk slecht
Elzen 2a	normobject	19,1	21,6	21,0	Tamelijk slecht
Elzen 5a	normobject	20,9	24,1	22,9	Tamelijk slecht
Elzen 8b	normobject	20,5	23,9	22,7	Tamelijk slecht
Elzen 10b	geen normobject	20,3	23,8	21,9	Tamelijk slecht
Neerbroek 25	normobject	29,9	34,2	30,6	Slecht
Elzen 14a	geen normobject	23,1	31,7	27,2	Tamelijk slecht
Elzen 14z	geen normobject	22,3	30,6	25,6	Tamelijk slecht
Neerbroek 22	normobject	22,4	24,2	21,9	Tamelijk slecht
Neerbroek 24	normobject	22,6	24,8	22,6	Tamelijk slecht
Molenstraat 19a	normobject	20,1	21,9	16,2	Matig
Elzen 1	normobject	21,8	23,2	22,2	Tamelijk slecht
Molenakker 1	normobject	43,0	44,3	32,9	Slecht
Molenakker 2	normobject	33,4	37,0	32,1	Slecht
Molenstraat 23	normobject	24,3	25,8	18,1	Matig
Volkelseweg 3a	normobject	29,6	32,5	27,3	Tamelijk slecht
Volkelseweg 7	normobject	26,1	28,3	24,7	Tamelijk slecht

Volkelseweg 9	normobject	25,7	28,0	24,4	Tamelijk slecht
Volkelseweg 11	normobject	23,9	26,1	23,0	Tamelijk slecht
Volkelseweg 13	normobject	22,1	24,1	21,4	Tamelijk slecht
Volkelseweg 21	normobject	19,2	20,9	18,9	Matig
Volkelseweg 23	normobject	19,6	21,0	19,7	Matig
Volkelseweg 25	normobject	20,1	21,9	20,3	Tamelijk slecht
Volkelseweg 27	normobject	20,8	22,2	21,0	Tamelijk slecht
Volkelseweg 31	normobject	21,0	22,1	21,4	Tamelijk slecht
Molenstraat 21	normobject	22,5	24,9	17,3	Matig
Molenstraat 21a	normobject	22,6	24,7	17,5	Matig

Tabel Indicatieve achtergrondbelasting vergunde en feitelijke situatie in De Elzen en beoordeling woon- en leefklimaat in de feitelijke situatie.

De indicatieve achtergrondbelasting overschrijdt in de referentiesituaties op zeer veel woningen in De Elzen ruim de provinciale streefwaarde van 20 Ou. Het woon- en leefklimaat in De Elzen is overwegend te beoordelen als tamelijk slecht tot zeer slecht woon- en leefklimaat. Referentie 2 – Molenbrand vergund 2011 maakt duidelijk dat als de verleende milieuvergunning van 2011 daadwerkelijk gerealiseerd zou worden, het woon- en leefklimaat aanzienlijk verder zou verslechteren ten opzichte van de feitelijke situatie.

De grootschalige varkenshouderijlocaties Molenbrand 9 en Molenakker 5 vormen samen één cumulatieve geurcontour en hebben met name een cumulerende werking met de geurbelasting van Molenakker 3, Molenakker 4, Elzen 6 en Elzen 10a.

Op basis van de huidige regels voor veehouderijen in De Elzen (*Wgv, IOV en Omgevingsplan Buitengebied 2016*) is het mogelijk uit te breiden door opvullen van vergunde rechten en het toepassen van out-of-pipe maatregelen (met name het verhogen van uittredesnelheden) om de geurbelasting te verlagen. Een toename van de geuremissie is niet uit te sluiten. Daarmee is een afname van de geurbelasting op basis van de geldende geurnormen en het behalen van de doelstellingen voor De Elzen geen zekerheid.

5.2. Autonome ontwikkelingen veehouderijen

Om een beeld te kunnen geven van de risico's op toename van de geurbelasting door groei van de veehouderijen in en in de omgeving van De Elzen, is een analyse uitgevoerd naar de indicatieve milieuruimte op het gebied van geur en de mogelijkheid om de geuremissie te vergroten binnen de huidige wettelijke normen.

Effect aflopen gedoogregeling Besluit emissiearme huisvesting

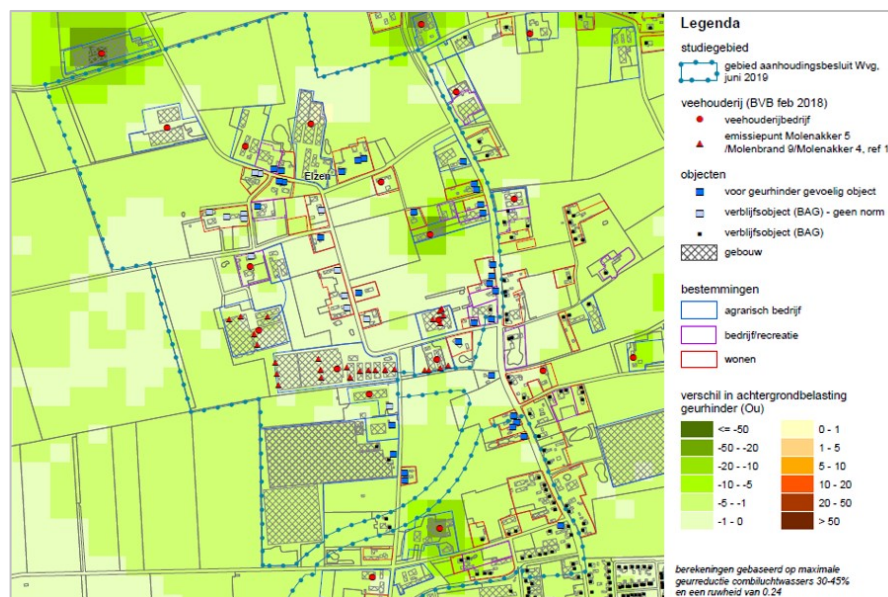
Per 1 januari 2020 is de gedoogregeling (stoppersregeling) beëindigd en zijn in De Elzen en omgeving veehouderijlocaties die niet voldoen aan de emissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting. Deze bedrijven moet de stallen eerst moderniseren voordat weer vee mag worden gehouden. Feitelijk is hierdoor het aantal varkens in De Elzen en omgeving en daardoor ook de geuremissie in het gebied gedaald. Beëindiging van deze veehouderijen leidt tot een daling van de vergunde geurbelasting.

Op navolgende verschilkaart (kaart D1 in de bijlagen) is in beeld gebracht wat het effect is in De Elzen na de stoppersregeling in het kader van het Beh, er vanuit gaande dat deze veehouderijen vanaf 1 januari 2020 geen varkens meer mogen houden en ook daadwerkelijk de veehouderij zullen beëindigen. Deze kaart maakt zichtbaar dat het positieve effect ter plaatse van Elzen, Molenbrand en Molenakker beperkt is en daarbij kleiner dan aan de randen van De Elzen.

Toelichting bij verschilkaarten:

Onderstaande twee (groene) kaarten zijn zogenaamde verschilkaarten. Deze kaarten maken het effect en omvang van de afname van geurbelasting inzichtelijk, bijvoorbeeld het effect van stoppende bedrijven ten opzichte van de feitelijke situatie. Omdat afname van geur een positief effect is, zijn deze kaarten groen van kleur. Hoe donkerder de kleur groen, hoe groter de afname van de geurbelasting, hoe positiever het effect. De donkergroene vlekken laten ook duidelijk zien waar de locaties van bijvoorbeeld de stoppende bedrijven zich bevinden.

Deze verschilkaarten wijken dus af van de kaarten waarop de indicatieve achtergrondbelasting van een bepaald scenario wordt weergegeven en waarbij de roodbruine kleuren een hoge achtergrondbelasting weergegeven en de groene kleuren juist een lage achtergrondbelasting.

Vershilkaart effect aflopen stoppersregeling Beh, kaart D1 in de bijlagen.

In navolgende tabel staat de berekende indicatieve achtergrondbelasting op geurgevoelige objecten in De Elzen, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen woningen die door de Wgv beschermd worden door een geurnorm (normobject Wgv) en woningen beschermd worden door alleen vaste afstanden (geen normobject Wgv).

De berekende geurbelasting de kolom 'autonome ontwikkeling' in onderstaande tabel is tevens weergegeven op kaart D2 in de bijlagen; de indicatieve achtergrondbelasting na stoppen van de veehouderijen die hebben deelgenomen aan de stoppersregeling in het kader van het Beh.

Adres geurgevoelig object	Normobject o.b.v. Wgv ¹	Indicatieve achtergrondbelasting in O _{uE} /m ³ , ruwheid 024		Beoordeling woon- en leefklimaat	
		Feitelijke situatie	Autonome ontwikkeling	Feitelijke situatie	Autonome ontwikkeling
Elzen 2	normobject	20,8	19,2	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 4	normobject	20,8	19,2	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5	normobject	22,4	20,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 7	normobject	26,1	24,4	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 8	normobject	23,3	21,1	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 9	normobject	35,0	34,8	Slecht	Slecht
Elzen 10	geen normobject	21,9	20,2	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 11	geen normobject	38,1	37,8	Slecht	Slecht
Elzen 12	geen normobject	24,2	23,1	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 14	geen normobject	26,3	24,8	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 16	geen normobject	22,8	22,0	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 18	geen normobject	31,9	31,3	Slecht	Slecht
Elzen 20	geen normobject	37,3	36,8	Slecht	Slecht
Elzen 22	geen normobject	41,3	40,9	Zeer slecht	Zeer slecht
Molenbrand 1	normobject	28,2	27,5	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 7	normobject	40,8	39,8	Zeer slecht	Zeer slecht
Molenbrand 2	geen normobject	27,9	26,0	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 4	geen normobject	27,1	26,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Neebroek 23	normobject	25,3	23,5	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 2a	normobject	21,0	19,4	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5a	normobject	22,9	21,1	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 8b	normobject	22,7	20,3	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 10b	geen normobject	21,9	20,1	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Neebroek 25	normobject	30,6	29,4	Slecht	Slecht
Elzen 14a	geen normobject	27,2	25,8	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 14z	geen normobject	25,6	24,2	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Neebroek 22	normobject	21,9	19,5	Tamelijk slecht	Matig
Neebroek 24	normobject	22,6	20,6	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenstraat 19a	normobject	16,2	15,0	Matig	Matig
Elzen 1	normobject	22,2	17,8	Tamelijk slecht	Matig
Molenakker 1	normobject	32,9	32,5	Slecht	Slecht
Molenakker 2	normobject	32,1	32,0	Slecht	Slecht
Molenstraat 23	normobject	18,1	16,6	Matig	Matig
Volkelseweg 3a	normobject	27,3	27,2	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Volkelseweg 7	normobject	24,7	24,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Volkelseweg 9	normobject	24,4	23,8	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Volkelseweg 11	normobject	23,0	22,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Volkelseweg 13	normobject	21,4	20,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht

Volkelseweg 21	normobject	18,9	16,1	Matig	Matig
Volkelseweg 23	normobject	19,7	16,1	Matig	Matig
Volkelseweg 25	normobject	20,3	15,8	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 27	normobject	21,0	15,8	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 31	normobject	21,4	17,5	Tamelijk slecht	Matig
Molenstraat 21	normobject	17,3	16,2	Matig	Matig
Molenstraat 21a	normobject	17,5	16,2	Matig	Matig
% overbelast indicatief t.o.v. streefwaarde 20 Ou		Feitelijke situatie 86%	Autonome ontwikkeling 67%		

Tabel Indicatieve achtergrondbelasting feitelijke situatie en autonome ontwikkelingen in De Elzen en beoordeling woon- en leefklimaat in de feitelijke situatie.

Effect provinciale emissie-eisen voor ammoniak

De provincie Noord-Brabant stelt aanvullende eisen aan de maximale ammoniakemissie per dierplaats bij de bouw van nieuwe stallen en de gemiddelde emissie per 2024 (Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant). Dit betekent dat de varkensbedrijven moet zorgen dat op inrichtingsniveau voldoen wordt aan 85% ammoniakreductie. Bij wijzigingen moeten de beleidsregels voor interne saldering toegepast worden. Het emissiearm maken van stallen leidt tot een daling van de geuremissie, maar gaat vaak gepaard met schaalvergroting en leidt daardoor niet automatisch tot een daling van de berekende geuremissie en -belasting. Uitbreiding van geuremissie is mogelijk op basis van latente vergunde ruimte en benutten van vergunde rechten. Voor De Elzen wordt er vanuit gegaan dat het effect ten gevolge van de provinciale emissie-eisen voor ammoniak op de achtergrondbelasting geur beperkt zal zijn.

Effect saneringsregeling varkenshouderij

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan de regeling Sanering varkenshouderij, waarin er mogelijkheden worden geboden aan varkensbedrijven om hun locaties te beëindigen tegen een vergoeding van de varkensrechten en voor de sloop van de gebouwen. Voor de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (SRV) is €180 miljoen beschikbaar. In een brief aan de Tweede Kamer van 7 februari 2020 heeft de minister van LNV aangegeven dat er het Kabinet extra geld beschikbaar zal zijn om bij overschrijding van dit subsidieplafond, aanvragen van deelnemers die aan de eisen voldoen, te honoreren. Ca. 500 varkenshouderijen hebben zich aangemeld voor deze subsidieregeling. Het daadwerkelijk stoppen van varkensbedrijven kan lokaal leiden tot een significante afnamen van de geurbelasting. Deelnemers zullen uiterlijk in het voorjaar van 2021 de varkenshouderij moeten beëindigen en voor het einde van 2021 de stallen moeten slopen. Meer duidelijkheid over feitelijke deelname van varkenshouders aan deze regeling is er naar verwachting pas in het vierde kwartaal van 2020.

Voor zover bekend bij de gemeente hebben er geen varkenshouders in De Elzen ingeschreven voor deze regeling en wordt er ten gevolge van deze saneringsregeling geen effect verwacht voor de geursituatie in De Elzen.

Effect maatregelen op het gebied van stikstof

Naast de regeling Sanering varkenshouderijen zijn er door het Rijk en de provincies maatregelen aangekondigd om de stikstofdepositie afkomstig van veehouderijen te beperken. De minister van LNV heeft in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd dat er vanuit het Rijk voor stoppers € 350 miljoen beschikbaar wordt gesteld, bedoeld om veehouders die willen stoppen gericht op te kopen. Dit is onderdeel van het gebiedsproces voor maatregelen rondom Natura2000-gebieden dat door provincies wordt vormgegeven. Voor blijvers is eerder in het kader van het Hoofdlijnenakkoord door het Rijk € 172 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag is bedoeld voor innovatieve, brongerichte verduurzaming van stallen.

Deze stikstofmaatregelen kunnen ook een effect hebben op de geuremissie en geurbelasting. Meer duidelijkheid over de effecten op de geurbelasting is er waarschijnlijk niet voor 2021. Gezien de ligging van de Natura2000-gebieden ten opzichte van De Elzen, zal het vrijwillig beëindigen van piekbelasters rondom Natura2000-gebieden waarschijnlijk weinig geen tot effect hebben op de geursituatie in De Elzen.

Autonome ontwikkelingen en risico op ongewenste ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen kunnen lokaal een lichte verbetering geven ten aanzien van de geurhinder, maar het aandeel (geur)gehinderden in De Elzen zal nog steeds groot zijn. Voorkomen moet worden dat de vrijkomende milieuruimte van de veehouderijen die beëindigd worden in het kader van de Beh, benut wordt voor uitbreiding van de nog actieve veehouderijen in De Elzen.

De noodzakelijke investeringen in emissiearme stalsystemen zullen geoptimaliseerd worden en gepaard gaan met schaalvergroting. Hierbij worden vergunde emissierechten zo veel mogelijk opgevuld. Hierbij worden de veebezetting en stalemissies geoptimaliseerd door met name het verhogen van uittredesnelheden en/of een gunstigere situering van de emissiepunten (emissiepunt verhogen en grotere afstand tussen emissiepunt en geurgevoelige objecten waarvoor een geurnorm geldt). Hierbij wordt de helft van de behaalde geurwinst zoveel als mogelijk weer opgevuld door toepassing van de 50%-regel in de Wgv (voorgroondbelasting). De voorgroondbelasting zal hierdoor op overbelaste woningen dalen, maar nog steeds overbelast blijven.

Omdat in De Elzen ook sprake is van een overbelaste situatie ten aanzien van de achtergrondbelasting, moet bij ruimtelijke ontwikkelingen ook sprake zijn van een zogenaamde proportionele afname van de achtergrondbelasting. Ofwel de afname in achtergrondbelasting moet minimaal de eigen bijdrage aan de overbelasting bedragen (voor geur gevoelige objecten in De Elzen geldt de streefwaarde van 20 Ou). Door deze regel zal de achtergrondbelasting dalen, maar zal het geurprobleem in De Elzen niet opgelost worden.

Het maximaal opvullen van vergunde rechten door verhogen van uittredesnelheden kan er toe leiden dat de berekende geurreductie in werkelijkheid niet gehaald wordt. In de huidige systematiek van de Wgv en bij gebruik van het wettelijk aangewezen model V-stacks is het toegestaan om uittredesnelheden te verhogen tot 10 m/s. Hierbij wordt

conform de gebruikershandleiding V-stacks gerekend met een gemiddelde ventilatienorm.

In werkelijkheid varieert de ventilatiecapaciteit, afhankelijk van de temperatuur. Overdag wordt meer geventileerd dan in de nacht. En in de koude winterperiode wordt minimaal geventileerd en in warme zomers wordt maximaal geventileerd. In perioden wanneer minder geventileerd wordt dan de gemiddelde ventilatienorm zal de uittredesnelheid lager zijn dan waarvoor vergunning is verleend. Over het algemeen geldt dat uittredesnelheden tot ongeveer 4 m/s relatief eenvoudig technisch uitvoerbaar zijn op een wijze dat geen variatie van de uittredesnelheid en daarmee geen variatie in de geurbelasting optreedt. Hierboven ontstaat de noodzaak om met technische aanpassingen ervoor te zorgen dat de verhoogde uittredesnelheid ook bij minimum ventilatie gegarandeerd is. Hoe hoger de uittredesnelheid hoe lastiger het is om dit technisch te realiseren op een wijze dat de snelheid ook gehaald wordt bij minimum ventilatie. Algemeen advies is niet hoger te gaan dan 7 m/s.

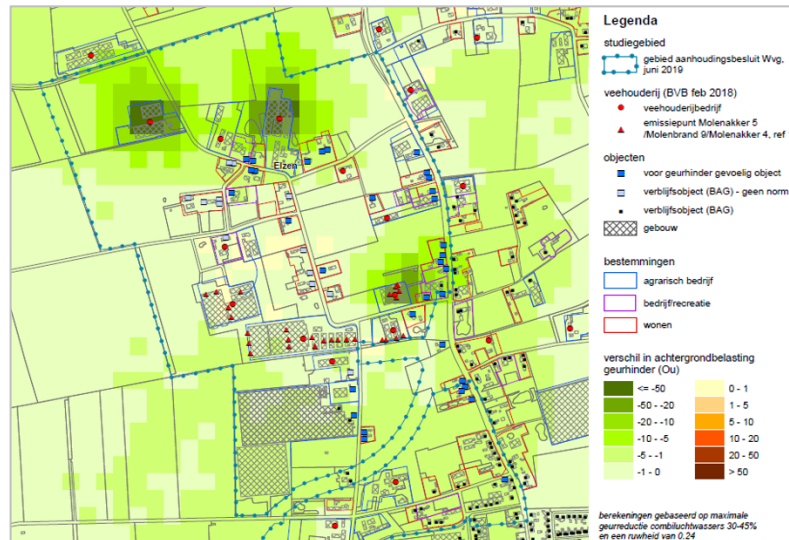
Bij verhoogde uittredesnelheden boven de 4 m/s in reeds overbelaste gebieden geldt dat een risico bestaat dat de berekende geurbelasting niet gehaald wordt en dat toch nog geurhinder ervaren wordt, terwijl de ondernemer geheel voldoet aan de vergunningvoorschriften. Door de huidige systematiek van de Wgv ligt in deze situatie het geurprobleem in beginsel bij de gemeente en de omwonenden, en niet bij de ondernemer (indien de veehouderij voldoet aan de verleende vergunning). Hierbij hoort een kanttekening: Over het algemeen geldt dat hoe groter de overbelasting, hoe meer effect (geur)reducerende maatregelen zullen hebben en er meer mogelijkheden zijn om vergunde geuremissies op te vullen. De optimalisatie van een bedrijfsontwikkelingsplan voor een veehouderij vindt echter plaats op basis van alle emissie-gerelateerde aspecten (met name ammoniak/stikstof, geur, fijn stof, endotoxine en geluid) en dus niet alleen voor geur, waardoor maximaal opvullen van de vergunde geuremissies niet altijd mogelijk blijkt te zijn. De mogelijkheden zijn locatie afhankelijk en daarmee maatwerk.

De autonome ontwikkeling zal leiden tot een afname van de geurbelasting in De Elzen, maar de overbelaste situatie zal, met name in de nabijheid van de veehouderijen, in stand gehouden worden. Bij verhogen van de uittredesnelheden is daarbij het risico aanwezig dat de berekende geurbelasting in werkelijkheid niet altijd gehaald wordt en de berekende verbetering niet zal leiden tot een afname van het aantal (geur)gehinderden in het gebied.

Zolang het gebiedsproces De Elzen en de planvorming met de individuele ondernemers nog niet afgerond is en er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de uiteindelijke plannen die leiden tot de gewenste situatie in De Elzen, is het risico aanwezig dat voor de locaties Molenbrand 9, Molenakker 5, Molenakker 3, maar ook voor Molenakker 4, Elzen 6 en Elzen 10a aanvragen worden ingediend die kunnen leiden tot deze ongewenste situatie.

5.3. Verminderen geurbelasting door stoppen en/of verplaatsen i.k.v. het gebiedsproces De Elzen

De planvorming in het kader van het gebiedsproces De Elzen is nog volop aan de gang. Mogelijke stoppers/verplaatsers zijn de locaties Molenakker 4, Elzen 6 en Elzen 10a. Op de onderstaande verschilkaart (Kaart E1 in de bijlagen) is het effect weergegeven van het saneren van deze drie veehouderijlocaties in het kader van het gebiedsproces De Elzen ten opzichte van de autonome ontwikkeling (na stoppers Beh).

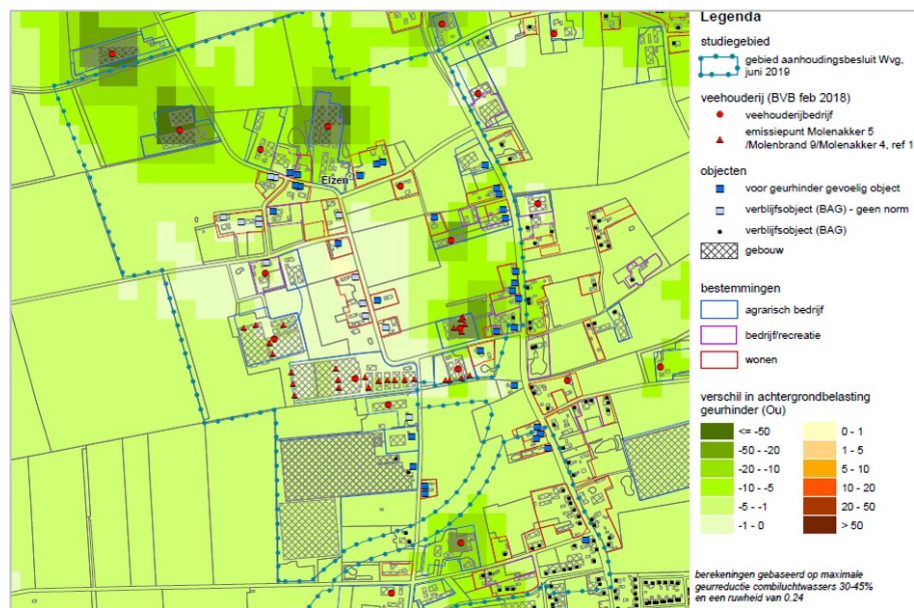

Verschilkaart E1: Effect beoogde stoppers/verplaatsers i.k.v. gebiedsproces De Elzen t.o.v. de autonome ontwikkeling (na stoppers Beh), kaart E1 in de bijlagen.

Op navolgende verschilkaart E2 is in beeld gebracht wat het totale effect is in De Elzen ten gevolge van de stoppersregeling Beh én de stoppende / te verplaatsen bedrijven in het kader van het gebiedsproces in De Elzen (Molenakker 4, De Elzen 6 en De Elzen 10a) ten opzichte van de feitelijke situatie.

Dit scenario maakt de restopgave inzichtelijk voor de blijvende veehouderijlocaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3. Bij de restopgave en daarmee de planvorming voor deze drie veehouderijen zijn de volgende geurgevoelige objecten maatgevend:

- *Normobjecten Wgv*: Elzen 9, Molenbrand 1, Molenbrand 7, Molenakker 1
- *Geen normobjecten Wgv*: Elzen 18, Elzen 20, Elzen 22, Elzen 11

Verschilkaart E2: Effect aflopen stoppersregeling Beh plus stoppers/verplaatsters i.k.v. gebiedsproces De Elzen, kaart E2 in de bijlagen.

De berekende indicatieve geurbelasting in de kolom 'autonome ontwikkeling plus beoogde stoppers i.k.v. het gebiedsproces' in onderstaande tabel is tevens weergegeven op kaart E3 in de bijlagen (= weergave restopgave voor Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3).

Adres geurgevoelig object	Normobject o.b.v. Wgv ¹	Indicatieve achtergrondbelasting in Oue/m ³ , ruwheid 024		Beoordeling woon- en leefklimaat	
		Feitelijke situatie	Autonome ontwikkeling plus beoogde stoppers ikv gebiedsproces	Feitelijke situatie	Autonome ontwikkeling plus beoogde stoppers ikv gebiedsproces
Elzen 2	normobject	20,8	16,0	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 4	normobject	20,8	16,6	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5	normobject	22,4	18,5	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 7	normobject	26,1	23,6	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 8	normobject	23,3	17,3	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 9	normobject	35,0	34,8	Slecht	Slecht
Elzen 10	geen normobject	21,9	18,0	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 11	geen normobject	38,1	37,8	Slecht	Slecht
Elzen 12	geen normobject	24,2	22,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 14	geen normobject	26,3	24,6	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 16	geen normobject	22,8	21,5	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 18	geen normobject	31,9	31,3	Slecht	Slecht
Elzen 20	geen normobject	37,3	36,8	Slecht	Slecht
Elzen 22	geen normobject	41,3	40,9	Zeer slecht	Zeer slecht
Molenbrand 1	normobject	28,2	27,5	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 7	normobject	40,8	39,9	Zeer slecht	Zeer slecht

Molenbrand 4	geen normobject	27,9	26,4	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 2	geen normobject	27,1	25,7	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Neerbroek 23	normobject	25,3	22,3	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 2a	normobject	21,0	15,9	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5a	normobject	22,9	18,5	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 8b	normobject	22,7	17,3	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 10b	geen normobject	21,9	17,5	Tamelijk slecht	Matig
Neerbroek 25	normobject	30,6	28,2	Slecht	Tamelijk slecht
Elzen 14a	geen normobject	27,2	25,6	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Elzen 14z	geen normobject	25,6	24,1	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Neerbroek 22	normobject	21,9	17,9	Tamelijk slecht	Matig
Neerbroek 24	normobject	22,6	18,9	Tamelijk slecht	Matig
Molenstraat 19a	normobject	16,2	13,4	Matig	Matig
Elzen 1	normobject	22,2	17,5	Tamelijk slecht	Matig
Molenakker 1	normobject	32,9	30,9	Slecht	Slecht
Molenakker 2	normobject	32,1	22,5	Slecht	Tamelijk slecht
Molenstraat 23	normobject	18,1	14,8	Matig	Matig
Volkelseweg 3a	normobject	27,3	19,9	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 7	normobject	24,7	16,5	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 9	normobject	24,4	16,3	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 11	normobject	23,0	15,6	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 13	normobject	21,4	15,0	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 21	normobject	18,9	14,6	Matig	Matig
Volkelseweg 23	normobject	19,7	15,0	Matig	Matig
Volkelseweg 25	normobject	20,3	14,9	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 27	normobject	21,0	15,2	Tamelijk slecht	Matig
Volkelseweg 31	normobject	21,4	17,2	Tamelijk slecht	Matig
Molenstraat 21	normobject	17,3	14,2	Matig	Matig
Molenstraat 21a	normobject	17,5	14,5	Matig	Matig
% overbelast indicatief t.o.v. streefwaarde 20 Ou		Feitelijke situatie 86%	Autonome ontwikkeling plus beoogde stoppers ikv gebiedsproces 40%		

Tabel Indicatieve achtergrondbelasting en beoordeling woon- en leefklimaat in de feitelijke situatie met autonome ontwikkeling én beoogde stoppers/verplaatsers i.k.v. gebiedsproces (restopgave voor blijvende veehouderijen Molenbrand 9, Molenakker5 en Molenakker 3)

5.4. Planvorming locaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 binnen het gebiedsproces De Elzen

De locaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 zijn drie afzonderlijke Wm-inrichtingen. Op alle drie de locaties zijn nog verouderde stallen aanwezig die nog niet emissiearm zijn uitgevoerd. Molenakker 3 voldoet op inrichtingsniveau (per saldo) niet aan het Besluit emissiearme huisvesting waardoor hier wettelijk gezien geen varkens gehouden mogen worden. Molenbrand 9 en Molenakker 5 voldoen op inrichtingsniveau per saldo aan het Besluit emissiearme huisvesting. En omdat dit IPPC-installaties zijn voldoen deze twee inrichtingen ook aan de Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing (Beleidslijn IPPC ammoniak en veehouderij), hetgeen inhoudt dat al verdergaande Beste Beschikbare Technieken t.a.v. ammoniak toegepast worden. Uiterlijk 1 januari 2024 moeten ook deze bedrijven voldoen aan de provinciale beleidsregels voor interne saldering in het kader van stikstof (*Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant, wijziging 9 april 2020*). Omdat deze drie locaties onderdeel uitmaken van het gebiedsproces en tijd nodig is voor het planontwikkelingsproces, heeft de ondernemer nog geen aanpassingen kunnen doen. Daarom worden de aanpassingen die nodig zijn om te voldoen aan het Beh en de Brabantse emissie-eisen vanaf 2024 niet aangemerkt als autonome ontwikkeling, maar als onderdeel van het gebiedsproces.

Planvorming in het kader van het gebiedsproces

Voor de locaties Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 is een 'totaal' bedrijfsontwikkelingsplan in ontwikkeling en worden de volgende maatregelen onderzocht met als doel de achtergrondbelasting in De Elzen te verlagen:

- het verplaatsen van de veehouderij-activiteiten van Molenakker 3 naar Molenakker 5 (beëindiging van de veehouderij op Molenakker 3).
- op Molenbrand 9 de beoogde realisatie van de (milieu)vergunde situatie van 2011 loslaten en een nieuw plan ontwikkelen waarbij het zwaartepunt van de emissie-punten richting de achterzijde van Molenakker 5 verschuift en de afstand tussen emissiepunten en woningen wordt vergroot.
- Op Molenakker 5 het zwaartepunt van de emissiepunten naar de achterzijde verleggen, zodat de afstand tussen emissiepunten en woningen vergroot wordt.
- Toepassing van dubbel emissiearme stalsystemen voor de diercategorieën waar deze maatregel een verlaging van de geuremissie oplevert (gecombineerde luchtwassers met 45% geurreductie in combinatie met brongerichte maatregelen in de stal).
- Oud-of-pipe maatregelen zoals verhogen van emissiepunten en verhogen uittredesnelheden (dit laatste onder de voorwaarde dat deze maatregelen technisch haalbaar en beheersbaar zijn en de berekende geurbelasting ook in de praktijk voldoende gewaarborgd is).
- Maximaal 20 Ou achtergrondbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten in De Elzen.

Planvorming in ontwikkeling

Met betrokken ondernemers werkt de gemeente aan het maken van afspraken en planvorming teneinde de doelstellingen voor De Elzen te realiseren. Op dit moment ziet het wensbeeld voor De Elzen toe op slechts twee blijvende varkenshouderijen: Molenbrand 9 en Molenakker 5. Bij de planvorming wordt gestuurd op maximale geurreductie (in plaats van maximaal opvullen van vergunde rechten) en een achtergrondbelasting in De Elzen van 20 OU op geurgevoelige objecten, met maatwerkbaarheid bij een goed plan om een hogere maximale achtergrondbelasting vast te stellen voor geurgevoelige objecten waar alleen vaste afstanden voor gelden o.b.v. de Wgv, met name bedrijfswoningen bij (voormalige) veehouderijen.

In de onderstaande tabel een indicatie van de achtergrondbelasting op basis van de planvorming die nog ontwikkeling is in het kader van het gebiedsproces, waarbij voor Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3 nog een verdere verlaging van de geurbelasting nodig is om de doelstelling van 20 OU voor het gebied De Elzen te behalen. Wel wordt duidelijk dat de planvorming in het kader van het gebiedsproces richting het wensbeeld voor De Elzen beweegt. De indicatieve achtergrondbelasting van de voorlopige planvorming in ontwikkeling in onderstaande tabel is ook weergegeven op een kaart (kaart F in de bijlagen).

Adres geurgevoelig object	Normobject o.b.v. Wgv ¹	Indicatieve achtergrondbelasting in O _u /m ³ , ruwheid 024, uitstroomsnelheid max 7 m/s		Beoordeling woon- en leefklimaat	
		Feitelijke situatie	Indicatieve situatie gebiedsproces (nog in ontwikkeling)	Feitelijke situatie	Indicatieve situatie gebiedsproces (nog in ontwikkeling)
Elzen 2	normobject	20,8	13,5	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 4	normobject	20,8	13,5	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5	normobject	22,4	14,0	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 7	normobject	26,1	17,6	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 8	normobject	23,3	13,1	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Elzen 9	normobject	35,0	20,4	Slecht	Tamelijk slecht
Elzen 10	geen normobject	21,9	13,7	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 11	geen normobject	38,1	22,0	Slecht	Tamelijk slecht
Elzen 12	geen normobject	24,2	13,1	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 14	geen normobject	26,3	16,3	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 16	geen normobject	22,8	16,3	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 18	geen normobject	31,9	21,4	Slecht	Tamelijk slecht
Elzen 20	geen normobject	37,3	23,5	Slecht	Tamelijk slecht
Elzen 22	geen normobject	41,3	23,9	Zeer slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 1	normobject	28,2	20,4	Tamelijk slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 7	normobject	40,8	28,1	Zeer slecht	Tamelijk slecht
Molenbrand 4	geen normobject	27,9	19,1	Tamelijk slecht	Matig
Molenbrand 2	geen normobject	27,1	18,9	Tamelijk slecht	Matig
Neerbroek 23	normobject	25,3	11,6	Tamelijk slecht	Redelijk goed

Elzen 2a	normobject	21,0	13,5	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 5a	normobject	22,9	13,9	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 8b	normobject	22,7	12,9	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Elzen 10b	geen normobject	21,9	13,6	Tamelijk slecht	Matig
Neerbroek 25	normobject	30,6	15,8	Slecht	Matig
Elzen 14a	geen normobject	27,2	17,2	Tamelijk slecht	Matig
Elzen 14z	geen normobject	25,6	14,7	Tamelijk slecht	Matig
Neerbroek 22	normobject	21,9	9,1	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Neerbroek 24	normobject	22,6	9,7	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Molenstraat 19a	normobject	16,2	6,8	Matig	Goed
Elzen 1	normobject	22,2	12,7	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Molenakker 1	normobject	32,9	13,2	Slecht	Redelijk goed
Molenakker 2	normobject	32,1	11,9	Slecht	Redelijk goed
Molenstraat 23	normobject	18,1	7,8	Matig	Redelijk goed
Volkseweg 3a	normobject	27,3	10,6	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 7	normobject	24,7	9,8	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 9	normobject	24,4	9,8	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 11	normobject	23,0	9,7	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 13	normobject	21,4	9,8	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 21	normobject	18,9	11,3	Matig	Redelijk goed
Volkseweg 23	normobject	19,7	11,6	Matig	Redelijk goed
Volkseweg 25	normobject	20,3	12,1	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 27	normobject	21,0	12,2	Tamelijk slecht	Redelijk goed
Volkseweg 31	normobject	21,4	14,8	Tamelijk slecht	Matig
Molenstraat 21	normobject	17,3	7,7	Matig	Redelijk goed
Molenstraat 21a	normobject	17,5	7,3	Matig	Goed
% overbelast indicatief t.o.v. streefwaarde 20 Ou		Feitelijke situatie 86%	Indicatieve situatie planvorming ikv gebiedsproces 16%		

Tabel Indicatieve achtergrondbelasting en beoordeling woon- en leefklimaat planvorming gebiedsproces in ontwikkeling (= restopgave voor blijvende veehouderijen Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3).

Om samen met de betrokken ondernemers tot het gewenste eindplaatje voor De Elzen te komen is nog extra tijd nodig. De gemeente moet voorkomen dat tijdens het gebiedsproces in De Elzen een ongewenste situatie kan gaan ontstaan, doordat aanvragen die ervoor zorgen dat de doelstellingen voor het gebied De Elzen niet gehaald kunnen worden, toch verleend moeten worden.

Om dit te voorkomen en om ervoor te zorgen dat de gemeente Boekel de regie houdt tijdens het gebiedsproces, wordt het voorstel gedaan om de voorgrondbelasting in De Elzen aan te scherpen van 7 OU naar 5 OU voorgrondbelasting. Deze aanscherping heeft effect binnen de Elzen, maar geen beperkende werking voor veehouderijen buiten De Elzen.

Voor een planontwikkeling die ten aanzien van geur beheersbaar is en op basis waarvan de doelstellingen voor de Elzen worden gehaald (gewenste ontwikkelingen), kan de gemeenteraad besluiten de geurnorm voor de voorgrondbelasting weer te versoepelen, indien deze vergunningverlening in de weg staat. Om medewerking te kunnen verlenen aan een goed plan heeft de gemeente wel altijd akkoord nodig van de provincie.

6. VOORSTEL

6.1. Inleiding

Deze geurgebiedsvisie en het voorstel m.b.t. de aanscherping van de geurnormen voor woningen in het buurtschap heeft alleen betrekking op een deelgebied van De Elzen.

Het voorstel is om geurnormen aan te scherpen om te voorkomen dat in De Elzen ongewenste ontwikkelingen kunnen plaatsvinden:

- Voorgrondbelasting: Wijziging van de Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel voor deelgebied De Elzen.
- Achtergrondbelasting: Herziening van het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (Omgevingsplan Buitengebied 2016)

Zolang het gebiedsproces De Elzen en de planvorming met de individuele ondernemers nog niet afgerond is en er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de individuele plannen is het risico aanwezig dat voor de veehouderijen in De Elzen vergunbare aanvragen worden ingediend met gebruik making van de 50%-regeling in de Wet geurhinder en veehouderij, maar die in de praktijk te weinig leiden tot een afname van de geurbelasting in De Elzen en waarmee elders bereikte afnamen van de geurbelasting weer opgevuld worden.

Dit kan voorkomen worden door de geurnorm voor de voorgrondbelasting op de meest bepalende geurgevoelige objecten aan te scherpen van 7 OU naar 5 OU en ook de cumulatieve geurnorm voor alle woningen vast te leggen op maximaal 20 Ou, zonder de mogelijkheid tot het toepassen van de 'proportionele afname' van de overbelasting. Deze aanscherping is nadrukkelijk bedoeld als tussenstap, een veiligheidsnorm.

Bij afgeronde en goed bevonden plannen kan de raad desgewenst de voorgestelde aanscherping van de geurnorm voor de voorgrondbelasting weer terugdraaien en maatwerk toepassen voor de achtergrondbelasting ter plaatse van geurgevoelige objecten waarvoor o.b.v. de Wgv alleen vaste afstanden gelden. Onder de voorwaarde dat duidelijkheid is dat de provincie kan instemmen met de voorgenomen ontwikkeling. Die instemming is vooral nodig vanwege de ruimtelijke voorwaarden die de provincie stelt t.a.v. bouwblokvergroting boven de 1,5 ha, maar ook vanwege de direct werkende regels die zijn opgenomen in de provinciale omgevingsverordening.

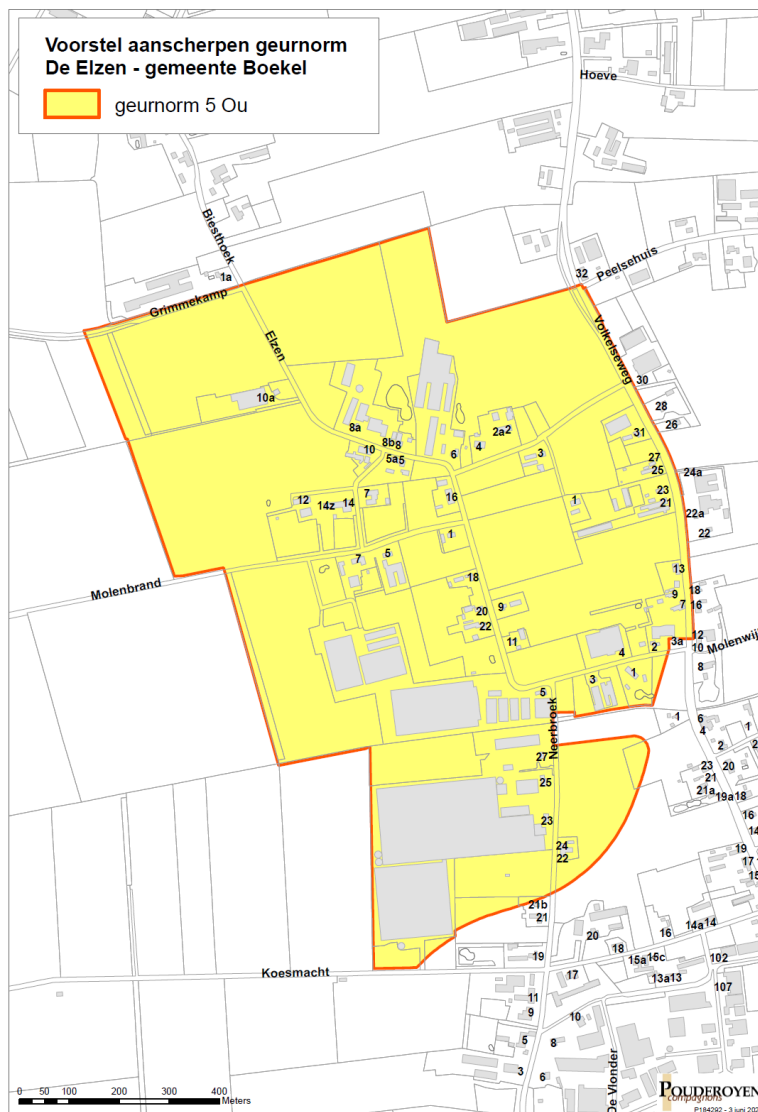
Geen beperkende werking voor veehouderijen buiten De Elzen

De voorgestelde aanscherping van de gemeentelijke voorgrond geurnorm heeft geen gevolgen voor veehouderijen buiten De Elzen. Dit omdat de milieuruimte en ontwikkelingsruimte voor die veehouderijen bepaald wordt door dichterbij gelegen woningen buiten het gebied De Elzen. De aanscherping van de cumulatieve geurnorm (achtergrondbelasting) is niet van toepassing op veehouderijen buiten De Elzen. Dit is omdat de partiële herziening van het bestemmingsplan (omgevingsplan) waarin dit wordt geregeld uitsluitend betrekking heeft op de veehouderijen en woningen in het besluitgebied De Elzen.

6.2. Wijziging Verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel

In vervolg op de overwegingen zoals die zijn beschreven in deze geurgebiedsvisie, is een voorstel tot wijziging van de geurverordening opgesteld waarin de voorgrondnorm voor deelgebied De Elzen (besluitgebied zoals weergegeven in paragraaf 6.2.) wordt aangescherpt van 7 Ou naar 5 Ou. Voor de definitie van een geurgevoelig object en de woningen die getoetst moeten worden aan de geurnorm wordt aangesloten bij de huidige systematiek van de Wet geurhinder en veehouderij.

Zie de onderstaande kaart voor de begrenzing van deelgebied De Elzen waar de aanscherping aan de orde is. Dit gebied is kleiner dan het aanhoudingsbesluit-gebied. Voor het zuidelijke deel van het aanhoudingsbesluit-gebied is geen noodzaak gebleken om de geurnorm aan te scherpen.

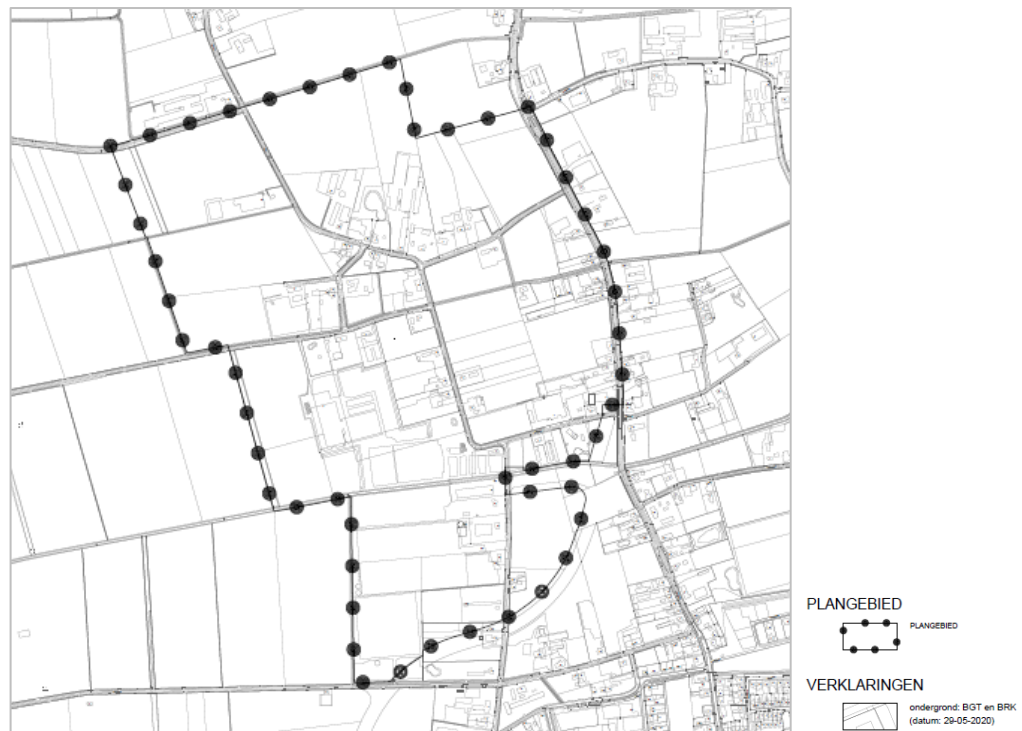
Voorstel besluitgebied aanpassen geurnorm Wgv, tevens besluitgebied partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan Buitengebied 2016) i.v.m. regeling cumulatieve geurbelasting

6.3. Partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6)

Besluitgebied

Het besluitgebied wordt weergegeven op de verbeelding bij de partiële herziening van het bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6). Navolgend een weergave van het besluitgebied.

Ook hierbij geldt dat het besluit gebied kleiner is dan het aanhoudingsbesluit-gebied. Voor het zuidelijke deel van het aanhoudingsbesluit-gebied is ook geen aanleiding gebleken om de regels ten aanzien van de achtergrondbelasting verder aan te scherpen.

Besluitgebied partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6)

Bij het beoordelen van:

- ruimtelijke initiatieven en plannen voor uitbreiding van veehouderijen in De Elzen met dieren waar een geuremissiefactor is vastgesteld *en*
- ruimtelijke initiatieven en plannen waar er sprake is van een nieuw voor geurhinder gevoelig object zoals aangeduid in de Wgv c.q. de uitvoeringsregels van de Omgevingswet,

wordt als vertaling van het criterium 'een aanvaardbaar woon- en leefklimaat' voor het aspect cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen, onderstaande waarden gehanteerd als toetswaarden.

Toetswaarde achtergrondbelasting (Ou, cumulatief)	Besluitgebied De Elzen
Voldoende	≤ 20
Onvoldoende	> 20

Tabel Toetswaarde achtergrondbelasting (cumulatieve geurbelasting uit stallen van veehouderijen), Omgevingsplan: Veegplan 6.

Achtergrondbelasting ‘voldoende’

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als ‘voldoende’ dan zijn er vanuit het deelaspect ‘cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen’ geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief.

Achtergrondbelasting ‘onvoldoende’

Als de achtergrondbelasting geclassificeerd kan worden als ‘onvoldoende’ dan is er in beginsel geen sprake van een ‘aanvaardbaar woon- en leefklimaat’.

Voor de begripsbepalingen en berekeningswijze van de geurbelasting wordt verwezen naar de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant, de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de opvolgers van deze wetten: de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten.

Voorgrondbelasting

Omdat in het Omgevingsplan Buitengebied 2016 de gemeentelijke geurnormen voor de voorgrondbelasting staan opgenomen, zal ook de aangescherpte voorgrondnorm van 5 Ou voor De Elzen worden overgenomen in de regels voor de veehouderijen in De Elzen (overeenkomstig de Wijziging verordening Wet geurhinder en veehouderij gemeente Boekel, zoals beschreven in 6.1.).

6.4. Mogelijkheden CHW en Schone Lucht Akkoord

De gemeente Boekel kan na het inwerking treden van de 21e tranche van de Crisis- en herstelwet gebruik maken van extra bevoegdheden, naar verwachting eind 2020. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om in te grijpen in lokale knelpuntsituaties, mits dit zorgvuldig en met oog voor de belangen van de veehouder gebeurt. De gemeente kan dan bijvoorbeeld een omgevingsvergunning milieu voor een veehouderij weigeren als niet kan worden voldaan aan door de gemeente gestelde voorschriften. Ook kan o.b.v. de CHW afgeweken worden van de zogeheten ‘50%-regeling’ voor geur, op basis waarvan veehouderijen in overbelaste situaties toch kunnen uitbreiden door de door geur reducerende maatregelen behaalde geurwinst, voor de helft weer te benutten voor de uitbreiding. De gemeente kan deze ontwikkelruimte beperken binnen de bandbreedte van 0-50%. Zodra de Omgevingswet in werking is zal de gemeente Boekel ook meer beleidsvrijheid krijgen bij het bepalen van geurgevoelige objecten.

6.5. Besluitvorming

Voor het deelgebied De Elzen worden deze geurgebiedsvisie, nota van zienswijzen, geurverordening en de partiële herziening bestemmingsplan (Omgevingsplan: Veegplan 6) ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad van Boekel.

In geval door een veehouderij een aanvraag of plan wordt ingediend dat bijdraagt aan het realiseren van het gewenste woon- en leefklimaat in De Elzen heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om maatwerk toe te passen. Doordat maatwerk mogelijk is kan perspectief worden geboden aan gewenste ontwikkelingen die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor De Elzen, maar behoudt de gemeente Boekel wel de regie over het gebiedsproces.

De gemeente heeft beleidsvrijheid ten aanzien van het beschermingsniveau van geurgevoelige objecten die door de Wgv niet beschermd worden door geurnormen, maar op basis van vaste afstanden. Dit zijn met name agrarische bedrijfswoningen bij een andere veehouderij, voormalige bedrijfswoningen die op of na 19 maart 2000 hebben opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij en RvR-woningen op het erf van een voormalige veehouderij. De gemeenteraad kan besluiten om voor deze woningen een hogere toetswaarde dan 20 Ou voor de achtergrondbelasting vast te stellen. Dit besluit ligt bij de gemeenteraad en biedt de mogelijkheid tot maatwerk bij een goed plan van een veehouderij binnen het besluitgebied De Elzen.

En als uit een ingediend plan blijkt dat het woon- en leefklimaat in De Elzen na uitvoering van het plan beheersbaar is en de achtergrondbelasting voldoet aan de gestelde toetswaarde(n) en ook gegarandeerd kan worden in de toekomst, kan de gemeenteraad besluiten om de geurnorm in de geurverordening weer te verhogen (terugdraaien van de maatregel die ongewenste ontwikkelingen in De Elzen tegen moet gaan en waardoor de gemeente Boekel de regie behoudt over het gebiedsproces).

KAART A: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VERGUNDE SITUATIE - REFERENTIE 1

Vershil tussen vergund referentie 1 en 2 is de vergunning voor Molenbrand 9:

- Referentie 1 is vergund 2006 (opgericht en in werking)
- Referentie 2 is vergund 2011 (geen bouwvergunning voor verleend)

KAART B: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VERGUNDE SITUATIE - REFERENTIE 2

Vershil tussen vergund referentie 1 en 2 is de vergunning voor Molenbrand 9:

- Referentie 1 is vergund 2006 (opgericht en in werking)
- Referentie 2 is vergund 2011 (geen bouwvergunning voor verleend)

**KAART C: ACHTERGRONDBELASTING GEUR FEITELIJKE SITUATIE
- REFERENTIE 3**

**KAART D1: VERSCHILKAART EFFECT AFNAME
ACHTERGRONDBELASTING NA STOPPERS BESLUIT
EMISSIEARME HUISVESTING (AUTONOME ONTWIKKELING)**

**KAART D2: ACHTERGRONDBELASTING NA STOPPERS BESLUIT
EMISSIEARME HUISVESTING (AUTONOME ONTWIKKELING)**

**KAART E1: VERSCHILKAART EFFECT AFNAME
ACHTERGRONDBELASTING DOOR BEOOGDE STOPPERS /
VERPLAATSERS I.K.V. GEBIEDSPROCES (MOLENAKKER 4, ELZEN
6, ELZEN 10A)**

**KAART E2: VERSCHILKAART COMBINATIE D1 EN E1:
AFNAME ACHTERGRONDBELASTING NA STOPPER BEH ÉN DE
BEOOGDE STOPPERS/VERPLAATSERS I.K.V. GEBIEDSPROCES.**

**KAART E3: ACHTERGRONDBELASTING GEUR NA STOPPERS BEH
ÉN BEOOGDE STOPPERS / VERPLAATSERS I.K.V.
GEBIEDSPROCES (MOLENAKKER 4, ELZEN 6, ELZEN 10A)**

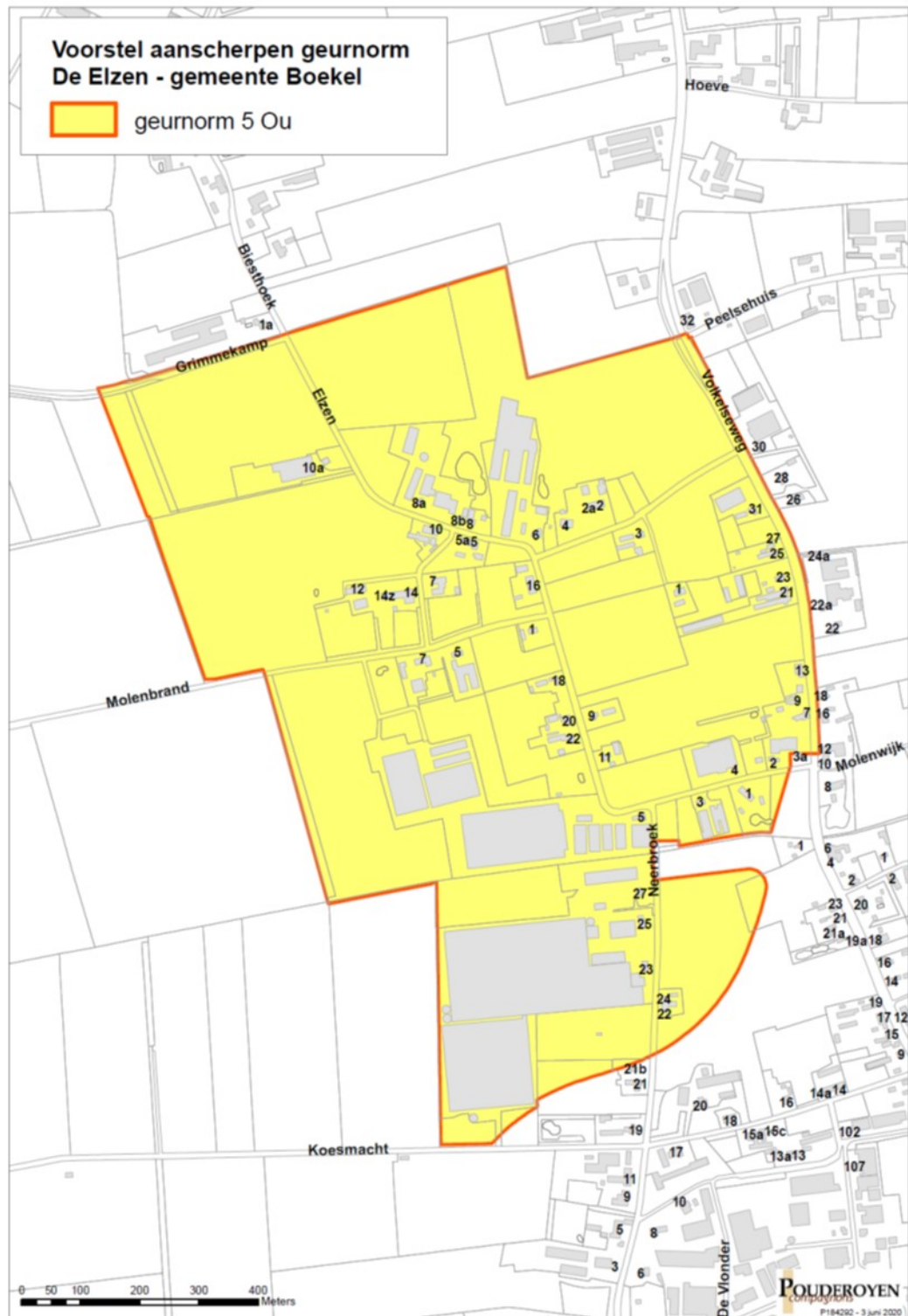
= weergave 'restopgave' voor Molenbrand 9, Molenakker 5 en Molenakker 3

**KAART F: ACHTERGRONDBELASTING GEUR VAN DE HUIDIGE
STAND VAN ZAKEN VAN DE PLANVORMING 'IN ONTWIKKELING'
I.K.V. GEBIEDSPROCES**

**PLAN IN ONTWIKKELING VOOR MOLENBRAND 9 EN MOLENBRAND 5 O.B.V. CONCEPT APRIL
2020, UITTREDESNELHEID 7 M/S EN RUWHEID 0,24**

**KAART G: TOPOGRAFISCHE KAART MET WEERGAVE
STRAATNAMEN EN HUISNUMMERS**

KAART BEHORENDE BIJ VOORSTEL WIJZIGING VERORDENING WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ GEMEENTE BOEKEL

BIJLAGE 1: WETTELIJKE KADERS

Wet geurhinder en veehouderij

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en bij het opstellen van bestemmingsplannen of andere besluiten op het gebied van de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met de geurbelasting uit stallen van veehouderijen. Veehouderijen zijn mogelijke bronnen van geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen.

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt voor de vergunningverlening hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit stallen van veehouderijen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Omgekeerd hebben deze regels ook gevolgen voor de mogelijkheden om nieuwe voor geurhinder gevoelige objecten, zoals nieuwe woningen, te realiseren. Dit wordt ook wel de omgekeerde werking genoemd.

Verschillen in normen: concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) uit 2007 is een onderscheid gemaakt in de geurbelasting in gebieden met veel veehouderijen (concentratiegebieden) en de overige gebieden, de niet-concentratiegebieden. De concentratiegebieden zijn aangegeven in de Meststoffenwet en bestaat uit delen van de provincies Limburg (i.c. Noord- en Midden Limburg) en delen van de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Overijssel.

De gemeente Boekel ligt in het concentratiegebied. Een belangrijk uitgangspunt van de Wgv is dat in gebieden met veel veehouderijen (de concentratiegebieden) mensen minder snel geur als hinderlijk ervaren dan mensen in de niet-concentratiegebieden. De standaard wettelijke geurnormen voor intensieve veehouderijen zijn daarom in het niet-concentratiegebied strenger dan in de concentratiegebieden. Voor beide type gebieden zijn de standaard wettelijke geurnormen voor de bebouwde kom strenger dan voor het buitengebied. Ook zijn er verschillen m.b.t. de bandbreedte waarbinnen gemeenten aangepaste normen mogen vaststellen (zie hierna).

Geuremissiefactoren en vaste afstanden

In de Wet geurhinder en veehouderij is de systematiek vastgelegd hoe de geurhinder uit stallen van veehouderijen beoordeeld moet worden. Voor diercategorieën, waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (zoals voor varkens en kippen), wordt de toetsingswaarde uitgedrukt in een ten hoogste toegestane geurbelasting op een geurgevoelig object. De geurbelasting wordt uitgedrukt in aantallen Europese odeur units in een volume-eenheid lucht (ou/m^3 : odeur units per kubieke meter lucht). Eerst wordt de geuremissie berekend door het aantal dieren te vermenigvuldigen met de betreffende geuremissiefactor. Vervolgens wordt de geuremissie vanuit de gezamenlijke dierenverblijven - samen met andere variabelen zoals de afstand tot de dichtstbij gelegen geurgevoelig objecten - ingevoerd in een (wettelijk voorgeschreven) model waarmee de verspreiding van de geur in de omgeving wordt berekend. De uitkomst hiervan is de geurbelasting op basis van de vergunde dierplaatsen op voor geurhinder gevoelige objecten.

Voor bedrijven zonder geuremissiefactor, zoals melkveebedrijven en paardenhouderijen, gelden vaste afstanden van 100 en 50 meter voor respectievelijk objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De Wgv stelt dat afwijking van deze afstanden mogelijk is tot respectievelijk minimaal 50 en minimaal 25 meter. De afstanden mogen ook vergroot worden.

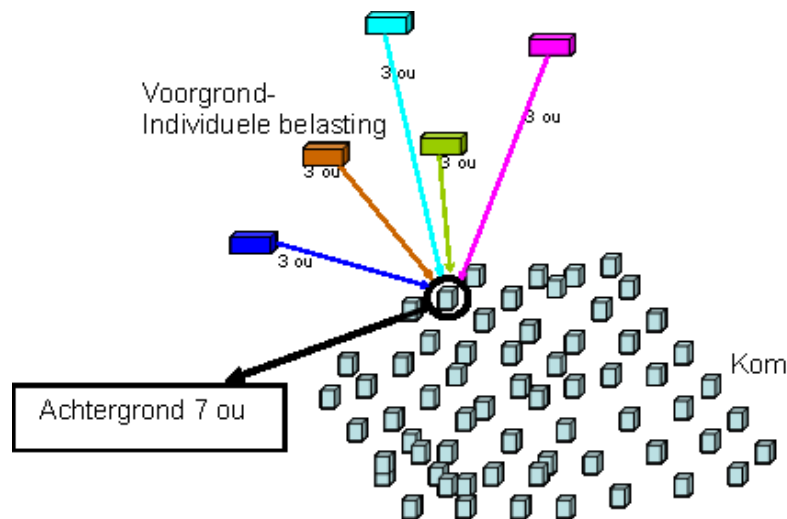
Figuur Geurhinder en vergunningverlening

Activiteitenbesluit milieubeheer

Sinds 1 januari 2013 is voor de niet vergunningplichtige veehouderijen het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht. In dit besluit zijn de bepalingen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) als uitgangspunt genomen, zodat voor inrichtingen die onder de werking van dit besluit vallen vrijwel dezelfde regels gelden als voor (omgevings-) vergunningplichtige bedrijven.

Voorgrondbelasting en achtergrondbelasting

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting, ook wel individuele belasting genoemd, wordt de geurbelasting op een geurgevoelig object bedoeld van die veehouderij, welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting, ook wel de cumulatieve belasting genoemd, wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting wordt vooral in gebieden met veel veehouderijen vaak gebruikt als maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen.

Figuur 2 Voor- en achtergrondbelasting geurhinder

Geurgevoelig object (Wet geurhinder en veehouderij)

Onder een 'geurgevoelig object' wordt onder de Wgv verstaan een gebouw, bestemd voor en volgens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf en die daarvoor permanent of regelmatig wordt gebruikt. Een gebouw dat in strijd met het bestemmingsplan als woning of verblijf wordt gebruikt, heeft geen wettelijke bescherming tegen geurhinder.

Geurgevoelige objecten onder de Omgevingswet

In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen.

Toepassing van technieken om de geurbelasting te verminderen

Bij de vergunningverlening wordt er rekening gehouden met de technische uitvoering van stallen. Het betreft maatregelen om op bedrijfsniveau de geurverspreiding te beïnvloeden en daarmee de geurbelasting op een of meer geurgevoelige objecten te verminderen, zoals het verticaal en hoger laten uitstromen van de lucht uit stallen zodat deze lucht meer wordt verdund dan bij het horizontaal en lager uitstromen van de lucht. Daarnaast wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met de verschillen in geuremissies bij verschillende typen stalsystemen en de reductie van geuremissie die bereikt kan worden bij het toepassen van luchtwassers

Wanneer een veehouderij voor wat betreft de geurbelasting op slot zit, kan het bedrijf alleen uitbreiden als de geurbelasting niet toeneemt. Als de geurbelasting door aanpassing van stalsystemen of de wijze van uitstoot van de geur wordt verminderd, is onder voorwaarden uitbreiding van het aantal dieren mogelijk. Via de zogenaamde 50% regeling. Er hoeft na deze uitbreiding niet te voldaan aan de geldende geurnormen. Wel moet de geurbelasting dalen. De helft van de afname van de geurbelasting mag opgevuld worden voor uitbreiding van het aantal dieren. Als een bedrijf niet ontwikkelt, is er op basis van de Wgv geen verplichting om aan de normen te voldoen of om er voor te zorgen dat de geurbelasting daalt.

Geur uit stallen en geurnormen

Bij de beoordeling of vergunningaanvragen van individuele veehouderijen verleend kunnen worden, dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting of minimum afstanden worden overschreden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Zowel de geurnormen (voor intensieve veehouderijen) als de vaste afstanden (voor bijvoorbeeld melkveebedrijven) kunnen worden bijgesteld. Dergelijke afwijkende waarden dienen te worden onderbouwd in een gebiedsvisie en via een gemeentelijke verordening te worden vastgesteld door de gemeenteraad. De voor de gemeente geldende wettelijke geurnormen, vaste afstanden en de bandbreedte waarbinnen gemotiveerd afgeweken kan worden, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke geurnorm concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)	Range gemeentelijke geurnorm Concentratiegebied (Ou/m ³ 98 percentiel)
Bebouwde kom	3	Minimaal 0,1 en maximaal 14
Buiten de bebouwde kom	14	Minimaal 3 en maximaal 35

Categorie geurgevoelig object	Wettelijke vaste afstand	Afwijking van afstand (minimale waarde)
Bebouwde kom	100 meter	50 meter
Buiten bebouwde kom	50 meter	25 meter

Tabel Wettelijke geurnormen en bandbreedte Wgv, concentratiegebied (oa. Boekel)

Geurnormen binnen de gemeente Boekel

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid voor gemeenten om binnen een bepaalde bandbreedte eigen gemeentelijke geurnormen vast te stellen. Deze geurgebiedsvisie is bedoeld om de besluitvorming over die afwijkende normen te onderbouwen.

De geurnomen in het kader van de Wgv richten zich op de maximale geurbelasting van een individuele veehouderij op een gevoelig object, zoals een nabij gelegen woning.

Na de inwerkingtreding van de Wgv in 2007 heeft de toenmalige raad afwijkende geurnormen vastgesteld voor het hele grondgebied van Boekel. Voor geurgevoelige objecten in De Elzen geldt een afwijkende geurnorm van **7 Ou** in plaats van de landelijke geurnorm van 14 Ou.

Vervolgens is op 27 juni 2019 een aanhoudingsbesluit genomen. Dit aanhoudingsbesluit bevriest de vergunningverlening aan veehouderijen voor maximaal 1 jaar. Deze tijd is gebruikt om het gebiedsplan voor de Elzen verder uit te werken en na te gaan of er een noodzaak bestond voor het hanteren van andere waarden en/of afstanden voor de geurbelasting dan de in de wet opgenomen standaardnormen.

Bebouwde kom onder de Wgv

De standaard geurnormen zijn voor de bebouwde kom strenger dan de geurnormen voor het buitengebied. Het begrip bebouwde kom Het begrip 'bebouwde kom' is niet gedefinieerd in de Wgv. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel is het volgende vermeld: "De grens van de bebouwde kom wordt niet bepaald door de Wegenverkeerswetgeving, maar evenals in de ruimtelijke ordening door de aard van de omgeving. Binnen een bebouwde kom is de op korte afstand van elkaar gelegen bebouwing geconcentreerd tot een samenhangende structuur." Ook is opgenomen: "De bebouwde kom kan namelijk worden omschreven als het gebied dat door aaneengesloten bebouwing overwegend een woon- en verblijffunctie heeft en waarin veel mensen per oppervlakte-eenheid ook daadwerkelijk wonen of verblijven."

Bebouwde kom onder de Omgevingswet

In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is opgenomen dat de gemeente in het omgevingsplan een 'bebouwingscontour geur' moet vaststellen. Binnen de contour is een hoger beschermingsniveau dan erbuiten. Vergelijkbaar met de bebouwde kom uit de Wet geurhinder en veehouderij.

De gemeente wijst volgens het Bkl in ieder geval een bebouwingscontour aan rond het stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. Het gaat hierbij om bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel, horeca en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur. Stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lineaire bebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen kan tot het samenstel worden gerekend, maar dat hoeft niet. De gemeente kan er dus voor kiezen om lintbebouwing wel of niet binnen de bebouwingscontour te brengen.

Voorgrondbelasting en de kans op hinder

In onderstaande tabel is de relatie tussen de individuele norm (voorgrondbelasting) en de kans op geurhinder weergegeven (bron: handreiking van de Wet geurhinder en veehouderij, bijlage 6 en 7, 2007). De verschillen in de kans op geurhinder zijn gebaseerd op het geurbelevingsonderzoek uit 2001, zoals opgenomen in de toelichting bij de Wgv.

Geurbelasting (voorgrondbelasting, hinder door 1 veehouderij), Ou/m3 (98 percentiel)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (niet-concentratiegebied)	Kans op geurhinder of percentage gehinderden (concentratiegebied, zoals Boekel)
1	7%	4%
2	11%	6%
3	15%	8%
4	19%	11%
5	21%	12%
6	24%	14%
7	26%	16%
8	29%	17%
10	33%	20%
14	39%	25%
20	46%	31%

Tabel Relatie tussen voorgrondbelasting (geurhinder van 1 veehouderij) en kans op geurhinder (bron: Handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007)

Geur uit meerdere stallen samen: achtergrondbelasting

Bij het vaststellen van de eigen gemeentelijke geurnorm voor bedrijven met een geuremissiefactor, zoals varkens- en pluimveebedrijven, dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere veehouderijen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De norm voor de maximale belasting door een individueel bedrijf (de zogenaamde voorgrondbelasting) bepaalt andersom ook de mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting (de geurbelasting van alle veehouderijen samen).

Op basis van gegevens van een methodiek zoals die is opgenomen in de toelichting bij de Wgv, is in onderstaande tabel de achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een waardering van het woon- en leefklimaat gekoppeld (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht en extreem slecht).

Achtergrondbelasting (OU/m ³), cumulatief, concentratiegebied	Kans op geurhinder of percentage gehinderden	Beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	<5%	Zeer goed
3.1 - 7.4	5-10%	Goed
7.5 - 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 - 20.0	15-20%	Matig
20.1 - 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25-30%	Slecht
38.6 - 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel Classificatie achtergrondbelasting (geurbelasting door meerdere veehouderijen samen) in een concentratiegebied zoals Boekel (bron RIVM/GGD Richtlijn geurhinder oktober 2002 en handreiking Wgv 2007).

Uit onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Wgv (PRA 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting. Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 14 Ou/m³ op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot meer hinder dan indien drie veehouderijen gezamenlijk 14 Ou/m³ veroorzaken.

Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting (bron: handreiking Wgv, bijlage 6 en 7, 2007).

Doorwerking geurnormen in ruimtelijke plannen

Omgekeerde werking

De normen van de Wet geurhinder en veehouderij gelden in beginsel alleen voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning, als een agrarisch bedrijf zich wil vestigen of als een agrarisch bedrijf wil uitbreiden. Het gaat dan dus over de relatie tussen een bestaand geurgevoelig object en een ontwikkeling in de agrarische bedrijvigheid. Dit heet ook wel de 'directe werking' of 'directe norm'.

Voor de Wgv in werking trad, gold deze norm ook in de omgekeerde situatie: als een bestaand agrarisch bedrijf werd geconfronteerd met een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. In het kader van de 'omgekeerde werking' werden dan dezelfde afstandsnormen toegepast als in de directe werking.

Met de inwerkingtreding van de Wgv trad een geheel nieuwe systematiek van normering in werking. In verband daarmee rees de vraag of de normen van de Wgv op dezelfde manier als bij de vroegere stankwetgeving zouden werken in de “omgekeerde werking”. Intussen zijn enkele uitspraken gedaan door de hoogste rechter (de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State), die hierin duidelijkheid scheppen. Onder meer uit de uitspraak in de zaak Laarbeek (Afdeling bestuursrechtspraak van 7 oktober 2009) blijkt dat de normen van de Wgv *niet* in de omgekeerde werking van toepassing zijn. De directe norm geldt wel in het kader van de verlening van een omgevingsvergunning aan een agrarisch bedrijf, maar niet bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen.

Ook uit andere uitspraken is intussen gebleken dat het mogelijk is om binnen de belemmerende contouren te bouwen, mits aan twee voorwaarden wordt voldaan:

- De nieuwe ontwikkelingen mogen geen extra belemmeringen opleveren voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven in de omgeving.
- De gemeenteraad dient in haar gebiedsvisie, in een beleidsregel of in haar ruimtelijke besluit voor de betrokken ontwikkeling een uitspraak te doen over het minimaal gewenste woon-, leef- of werkklimaat in het gebied.

Respecteren rechten veehouders

Vaste jurisprudentie bij ruimtelijke besluiten is dat door de nieuwe bestemmingen er geen sprake mag zijn van een aantasting van de bestaande rechten van de omliggende veehouderijen. In beginsel dient bij het bepalen van de rechten het agrarische bouwblok als uitgangspunt voor het meten van de geurbelasting contouren te worden genomen. Dit omdat veehouderijen rechten hebben om hun emissiepunten te verschuiven binnen het vastgestelde bouwblok (de zogenaamde ‘vergunde rechten’). Het kan echter ook zo zijn dat het bedrijf zijn bouwblok niet in zijn geheel kan benutten voor de vestiging of verplaatsing van emissiepunten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van al bestaande geurgevoelige objecten.

Uit de jurisprudentie blijkt dat men dan mag uitgaan van de grens van de bebouwing, een te benutten deel van het bouwblok of een bestaand emissiepunt. Uitgaande van de vergunde rechten van een veehouderij, de geurnorm(en), het agrarisch bouwblok en de ligging van de stallen en al bestaande voor geurhinder gevoelige objecten, kan bepaald worden of de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object leidt tot een aantasting van de rechten: ligt de nieuwe bestemming binnen de geurcontour en zijn er geen andere bestaande geurgevoelige objecten die op kortere afstand liggen?

Beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Het is aan een gemeente om een afweging te maken over de geaccepteerde geurhinder. Bij de beoordeling van de vraag of er bij de realisatie van een nieuw voor geurhinder gevoelig object sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, is een afweging met betrekking tot de hoogte van de geurbelasting (en de daarmee samenhangende kans op hinder) in relatie tot de aard van het gebruik van belang. Ook de te verwachten ontwikkeling van de geurbelasting dient hierbij betrokken te worden. In het algemeen geldt dat een gemeente(raad) de nodige beleidsvrijheid heeft bij die afweging, mits die voldoende onderbouwd is.

Plattelandswoningen

In de wetgeving is een aantal "uitzonderingen" opgenomen met betrekking tot de bescherming van woningen tegen geurhinder van veehouderijen. Het betreft de realisatie van een woning op een voormalig bouwblok van een veehouderij of een woning die al aanwezig was op een voormalig bouwblok van een veehouderij die is gestopt na 19 maart 2000 (artikelen 3.2 en 14.2 Wgv). Via de Wet Plattelandswoningen kan de gemeente regelen dat voormalige bedrijfswoningen geen bescherming meer krijgen tegen geur of geluid van de eigen veehouderij. Bedrijfswoningen van veehouderijen waarin burgers wonen, blijven bij gebruik making van deze mogelijkheid onderdeel van de inrichting, bestemd als bedrijfswoning, maar waarbij bewoning door derden planologisch is geregeld. Ook bij het (her-)bestemmen van voormalige bedrijfswoningen tot plattelandswoningen moet beoordeeld worden of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Geur, geurbeleving en gezondheid

Geur is de eigenschap van organische stoffen die met behulp van zintuigen in de neus kan worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld en het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed. Bij hogere concentraties geur kan er sprake zijn van gezondheidseffecten die verbonden zijn aan de waarneming van de geur: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten, en mogelijk stress-gerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid.

Er zijn algemene relaties voor de geurbelasting van veehouderijen en het percentage gehinderden uit onderzoeken afgeleid. Naast de geurbelasting is er een groot aantal persoonsgebonden factoren en omgevingsfactoren die deze relatie beïnvloedt, zodat lokaal zowel minder als meer hinder op kan treden dan verwacht. Hoe hinderlijk mensen een geur vinden hangt onder andere af van de aangenaamheid, duur, frequentie en intensiteit van de geur. Ook de gewenning, het tijdstip en de vermijdbaarheid van de blootstelling spelen een belangrijke rol. Of de hinder ook tot gezondheidsklachten leidt, is persoonsgebonden en afhankelijk van de persoonlijke 'stressverwerking'.

In de GGD-richtlijn Geur en gezondheid wordt ervan uitgegaan, dat er voor de geurstoffen geen toxicologische advieswaarden worden overschreden, omdat deze stoffen een geurdrempel hebben die veel lager is dan deze advieswaarden. Van de gezondheidseffecten van geur is er alleen voor (ernstige) hinder een kwantitatieve dosis-responsrelatie met de geurbelasting. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting wordt, hoe meer kans dat mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is echter niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidskundig gezien aanvaardbaar is.

Bij het optreden van hinder of ernstige hinder moet afgewogen worden of de situatie aanvaardbaar is. Uitgangspunt hierbij zijn de beleidsdoelstellingen. Voor haar advisering met betrekking tot het percentage (ernstige) hinder sluit de GGD aan een richtwaarde van maximaal 12% kans op hinder (0-3% ernstige hinder) en een bovenwaarde van

maximaal 20% kans op hinder (tot 10% ernstige hinder). Voor meer achtergrondinformatie over de relatie tussen veehouderij en gezondheid van omwonenden wordt verwezen naar het kennisplatform veehouderij en gezondheid (www.kennisplatformveehouderij.nl).

Onderzoek GGD en IRAS naar de relatie tussen geurbelasting en kans op hinder
 Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten in 2014 de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Deze resultaten bevestigen volgens de GGD signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De GGD adviseert de resultaten mee te nemen in de (landelijke) actualisatie van de regelgeving en –normen en roept gemeenten en provincies op de resultaten te gebruiken als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid.

De onderzoekresultaten van de GGD en IRAS geven volgens de GGD aanleiding tot een actualisatie en aanscherping van de gemeentelijke normen. Een complicerende factor daarbij is dat het onderzoek nog niet is gevalideerd door onderzoek in andere regio's, de kans op hinder maar ten dele wordt bepaald door de geurbelasting, de berekening van de geurbelasting vele onzekerheden kent en dat de resultaten van het onderzoek van de GGD/IRAS afwijken van onderzoek dat in ongeveer dezelfde periode is uitgevoerd (Gezondheidsmonitor GGD 'en, CBS en RIVM uit 2012).

Een aangrijpingspunt is, dat de relatie tussen de berekende geurbelasting en de kans op geurhinder uit het GGD-IRAS-onderzoek meer overeen lijkt te komen met de relatie tussen geurbelasting en hinder voor de niet-concentratiegebieden (uit de handreiking Wgv) dan met de relatie tussen geurhinder en hinderkans voor de concentratiegebieden uit die handreiking.

De GGD adviseerde in het kader van de evaluatie van de geurregelgeving (2015-2016) het onderscheid tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden op te heffen en overal dezelfde normen te hanteren. Voor de maximale cumulatieve geurbelasting op objecten stellen zij ook een norm voor van 12% voor de bebouwde kom en 20% in het buitengebied, te vertalen als maximaal 5 Ou (bebouwde kom) respectievelijk 10 Ou (buitengebied) achtergrondbelasting (= cumulatieve geurbelasting).

Toekomstige wet- en regelgeving geur en veehouderijen

In een door de staatssecretaris van Milieu ingestelde bestuurlijke werkgroep werkten de VNG en IPO, LTO Nederland, GGD 'en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen aan een gezamenlijk advies over de toekomstige geurregelgeving

voor veehouderij. De adviezen van de bestuurlijke werkgroep uit oktober 2016 hebben o.a. geleid tot nader onderzoek (o.a. naar de effectiviteit van luchtwassers m.b.t. de reductie van geur) en aanpassing van geuremissiefactoren.

De bestuurlijke werkgroep constateerde dat de Wgv onvoldoende handvatten biedt om bestaande geuroverlast tot een aanvaardbaar niveau te brengen. De geconsulteerde partijen adviseerden om gemeenten bevoegdheden te geven om in overbelaste situaties om aanvullende eisen te kunnen stellen om geurbelasting binnen een ambitieuze termijn terug te dringen. Er was binnen de geconsulteerde partijen geen consensus over een aanpassing van de standaard wettelijke geurnormen en -afstanden.

De milieufederaties, burgergroeperingen en GGD 'en adviseren het Rijk om voor de individuele geurbelasting (voorgroendnorm) maximaal 2 Ou voor de bebouwde kom als standaard norm vast te stellen en maximaal 5 Ou voor het buitengebied. Voor de cumulatieve belasting adviseren deze partijen een norm van 5 Ou (bebouwde kom) en 10 Ou (buitengebied). De VNG, het IPO en LTO Nederland pleiten voor aanvullend onderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en ervaren hinder, om aldus te komen tot een betere onderbouwing van de geurnormen. Vervolgonderzoek naar de relatie tussen de berekende geurbelasting en de geurbeleving dient volgens deze partijen rekening te houden met mogelijke regionale verschillen, nieuwe inzichten m.b.t. de geuremissie van dieren en een geactualiseerd verspreidingsmodel.

In 2019 heeft de commissie Biesheuvel op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een advies over de toekomst van de geurregels uitgebracht. Dit advies is in april 2019 naar de leden van de Tweede kamer gestuurd.

Op 6 september 2019 heeft de staatssecretaris haar beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. In die beleidsreactie is ingegaan op een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het terugdringen van geuremissies en –immissies, zoals

- Een brongerichte aanpak van geuremissies en andere emissies in de stal;
- Verhogen rendementen geurreductie van combiwassers;
- Inzetten op een ander systeem van meten en monitoren;
- Extra mogelijkheden voor decentrale overheden om overbelaste situaties aan te pakken;

Resultaten onderzoek naar rendementen geurverwijdering gecombineerde luchtwassers

Met name varkenshouderijen maken gebruik van zogenaamde gecombineerde luchtwassers. Deze luchtwassers reduceren zowel de uitstoot van ammoniak als van geur en fijnstof. Naar aanleiding van de evaluatie van de geurregelgeving door de bestuurlijke werkgroep Verdaas is er onderzoek verricht naar de rendementen van combiluchtwassers. Naar aanleiding van die onderzoeksresultaten zijn de ingeschatte geurrendementen van deze luchtwassers verlaagd en zijn de geuremissiefactoren naar boven bijgesteld. De zo opnieuw berekende geurbelasting is vaak veel hoger dan de geurbelasting waarvan in de vergunningverlening is uitgegaan.

De Commissie Geurhinder en Veehouderij (Commissie Biesheuvel) heeft o.a. geadviseerd meer inzicht te bieden in de effectiviteit van luchtwassers en hierbij de geurproductie in de stal te betrekken. In opdracht van het ministerie voert de WUR een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de geur- en ammoniakrendementen van combiluchtwassers te verbeteren.

CHW-experimenten emissiereducties en versnellen innovaties

Het advies van de commissie Biesheuvel en de beleidsreactie van de staatssecretaris hebben nog niet geleid tot een voorstel voor aanpassing van de landelijke regelgeving (onder de Omgevingswet) voor het aspect geur uit stallen. Wel hebben aan aantal provincies (waaronder de Provincie Noord-Brabant) eind 2019 een aanvraag voor een tweetal experimenten onder de Crisis- en herstelwet (CHW) ingediend. Naar verwachting worden de extra bevoegdheden voor gemeenten binnen die provincies op basis van die experimenten eind 2020 van kracht. ²

In het kader van het Schone Lucht Akkoord (januari 2020) zal er in de periode 2020 – 2022 door een aantal gemeenten en provincies geëxperimenteerd worden met de toepassing van deze CHW-experimenten. De Rijksoverheid faciliteert hierbij. Met deze CHW-experimenten krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof. Ook kan de toepassing van innovatieve technieken in huisvestingssystemen van veehouderijen worden versneld door deze via experimenteerruimte vroegtijdig toe te staan.

Na inwerkingtreding van deze nieuwe CHW-experimenten kan de gemeente van deze extra bevoegdheden gebruik maken. Zo kan de gemeente bij aanvragen m.b.t. een omgevingsvergunning milieu strenger zijn dan de Wgv (dus afwijken van de 50% regeling) en ook als een veehouder geen aanvraag indient, voorschrijven dat de geurbelasting op een redelijke en haalbare manier wordt teruggebracht. Op welke wijze invulling wordt gegeven aan die bevoegdheid, dient te worden vastgelegd in beleidsregels of in een geurverordening.

² Op 7 februari 2020 is de voorpublicatie tot wijziging van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (21^e tranche) waarin deze experimenten zijn opgenomen, gepubliceerd in de Staatscourant. Gemeenten binnen de provincie Noord-Brabant kunnen na inwerkingtreding gebruik maken van deze bevoegdheden.

Daarnaast zijn er ook mogelijkheden om in de geurgebiedsvisie (met een zekere terughoudendheid gezien de complexiteit) te anticiperen op de wet- en regelgeving onder de Omgevingswet, zoals:

- *De definitie van een geurgevoelig object:*
 In de uitvoeringsregels van de Omgevingswet (het Bkl) is opgenomen welke geurgevoelige objecten, zoals woningen, scholen en ziekenhuizen altijd geurgevoelig zijn. Onder een geurgevoelig gebouw wordt ook verstaan een gebouw dat nog niet aanwezig is, maar op grond van een omgevingsplan of omgevingsvergunning mag worden gerealiseerd. Een gemeentelijk omgevingsplan kan andere geurgevoelige gebouwen of gedeelten van gebouwen aanwijzen, mits er hoofdzakelijk sprake is van verblijf van mensen. De gemeente heeft onder de Omgevingswet dus meer beleidsvrijheid bij het bepalen van de geurgevoelige objecten

- *Het vastleggen van een omgevingswaarde onder de Ow:*
 Deze drukt in meetbare, berekenbare dan wel anderszins objectieve termen de omgevingskwaliteit uit die op een bepaald moment moet zijn bereikt, zoals de geurbelasting. Omgevingswaarden zijn zelfbindend voor het bestuur dat ze vaststelt (gemeente in omgevingsplan, provincie in omgevingsverordening) maar kennen ook een verbinding naar beoordelingsregels voor de vergunningverlening en eventuele instructieregels. Er kan binnen de omgevingswaarden genuanceerd worden in hardheid. Grenswaarden zijn het hardst: die moeten 'in acht worden genomen' en er kan in principe niet van worden afgeweken. Richtwaarden zijn iets minder hard: met richtwaarden moet 'rekening worden gehouden'. Met een stevige motivering kan daarvan afgeweken worden. Daarnaast kunnen streefwaarden worden opgenomen. Die laatste moeten in de afweging worden betrokken. Omgevingswaarden kunnen dus worden omgezet naar toetsingscriteria voor de vergunningverlening en regels in het omgevingsplan. Hierbij kan ook de cumulatie van de diverse emissies (geur, fijnstof, stikstof) meegenomen moeten worden.

